

چیرۆکه‌ له

حه‌فته‌نامه‌یه‌کی ئه‌لیکترۆنی تایبته‌ت به‌ چیرۆکی کارگه‌یه‌یه‌: نه‌ها.

ژماره‌ ٥ - ١٩ ی رێبه‌ندان ٢٧١٧

+ پاشکۆی یه‌که‌می چیرۆکه‌ له

چیرۆک‌نووسانی ئه‌م ژماره‌یه‌:

له‌یلا خاکی
ره‌حمان جه‌نگ
خه‌جیجه‌ جاوید
هه‌یمن ئه‌مینی
دابان عه‌تار
بیژهن ره‌حمانی

پاشکۆی یه‌که‌م "شانۆنامه"
شانۆنووسانی ئه‌م ژماره‌یه‌:

مریهم قازی
شه‌رمین سال‌جی
فه‌ره‌اد سال‌جی فه‌ر
له‌یلا خاکی
ناسر فه‌ت‌حی

تیۆری:

مریهم قازی
ره‌حیم عه‌بدول‌ره‌حیم زاده

چیرۆکی میوان:

شه‌مال ئه‌حمه‌د دوورن
سه‌یفولا ساعیدموچشی

ئاماده‌کاران:

ئهمیر سیراجه‌دین
ناسر فه‌ت‌حی

«...»

هاوسهره كى كه ههستا له سهر لىواری
تهخته كهى دانىشت تا وه سهر خو
بیتهوه، ئه ویش بوخوى ديسان
دریژبووه. لىفه كه قوورسايىكى يه ك جار
زورى له سهر شانى داده نا.

گرى دهنگى باویشكه كانى هاوسهره كهى
له گهله خهونه ناته واوه كانى له گهله
خششه خشى دهبر كردنى پانتۆل تىكهله
دهبوو جارى واشه وه خه بهرى
دههیناوه، خه وه بهرى نه ده دا.

به دهنگىكى بوو وه خه بهر هاته وه.

-مه هتاب! ههسته نانم بو دانى مالته.

له يلا خاكى

- ئه وه كهنگى هاتى؟ ئااخ تۆ تهعبيرى
ئه وه خه ونانهى كه وهبىرم نايه نه وه وه ره كن
من، دانیشه دهى.

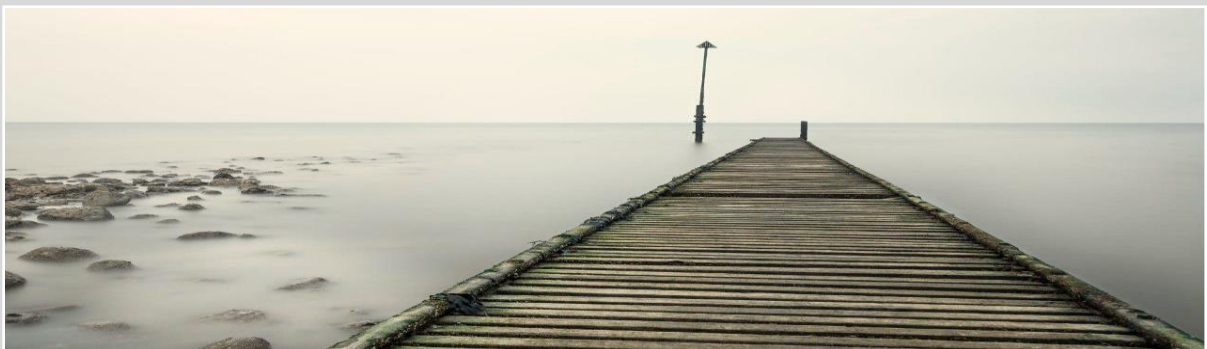
- دهستت بو وای لى هاتووه كچى، سنوور!
سه د جارم پینه كتوويه ئاگات لى
بى؟! پرچىشت مه شاره وه!

- ساحات چه نه ده؟ حه! جا ته ماشاى چه ن
درهنگه خو تازه دانىشتووم كوړا درهنگ
بوو!؟

- با ههستم بروم ئه رى كۆوا پانتۆله كه م؟
- ئه گه شتىكى ههله گرت تازه ناى بينيوه
خو! ها! چاو! له كووى فيرئ داوه؟ ئه وه
پانتۆله بو وایه؟! ئه وه بو دراوه؟

- جهرگت خه را بى ههى! جا ئه لىحان چ
ده بهر كه م!؟

- ئه دى كۆوا ماتۆره كه م؟! له كووىم را
گرت؟ اه دايه خىوت...؟ چه ن تاريكه!
ههچ كووىم لى ديار نيه چاوى ههله هينا
تازه سىوادى دابوو، بهر يك ئه وه ديو ئه وه
ديوى كرد چاوىكى به سهر سه هاتى
مۆبايله كهى دا خشانده. هاوسهره كهى
ههستانده.

»پا...

ئهو "رهشه" و "بهسی"یهی وا دوای چهند سال دلداری به دزی و ماوهیه ک هز لیککردنی زۆره ملی، به تکا و ره جای مه لاو که یخودا و ردین سپی ئاوه دانی و سرت و خورتیکی باوکیان، توانیبووای دوای ماره بران به زهماوهندیکی بی دهنگه وه لاق راکیشن و ژیا نی هاو بهشی پیکبینن؛ گهرچی خوشه و یستی نیوانیان قسه ی سهر زاران و خۆزگهی دلداران بوو. به هوی چاوه رهش و زیته کانی "دلیر" هوه زۆر جارن دههات لیک زویر بن. رهشید دهیکوت له خۆم دهچی و ئیمه به باوک و براو بنه ماله وه به چاو رهش ناسراوین. بووکه بهسیش دهیکوت، نا تو چونکیین باب و براکانم ناتدوینن رقت لیانه دهنه سهره پای چاو رهشیکهی ههر به لووته کول و چهنه خره کهشی را، له خۆم و خاله کانی دهچیت و ئهوی رۆژی بابیشم له مالی پوره مهحسوومی دیتبووی و کوتبووی ئهو کوره هیچ کوئی له مالی بابه سهگی ناچیت.

دلیر تا دههات له دلان نزیکتر و مهزاقی خوشتر دهبوو. بهدهم ههموانه وه پی دهکهنی و لای کهس گورپووی نه دهگرت. ههر رۆژهو له لایه کهوه نووشتووی چاوه زاری بو دههات و کچان به قووربان و سه دهقه وه به خویانه وه دهکوشی. له شایی و زهماوهندان دهخرايه کوشی بووکانه وه و، هیندهیان کووژه که به لانهکی دا ههلواسیبوو زۆر جارن پوره شهرافهت به دایکی دهکوت، رۆله ئهو کوژه کانه هیندی به بهرچاوی دا دین و دهچن ئاخری ئهو کوره جوانه خوا به دای و بابانی بیلی، زمانم لال، خیل دهبیته. بهلام بووکه بهسی دلای نه دههات ئی هیچکامیان لیکاته وه و دهیکوت دهزانن و دلایان دیشیت.

به هوی دلیره وه مالی بابی بهسیش دلایان نه رم دهبیته و، ورده ورده پیدایان له مالی بابی دهکریته وه.

شهویک وا وهک ئاشتی بنه ماله یی، مالی بابی بهسی و رهشه و خزمانی نزیکیان له مالی رهشید کو دهبنه وه، دیسان باسی شیوه و ویکچوونی دلیر دیته وه گوپی. ههر دووک باپیره کانی لهوی دهبن و لای ههموو لایه ک به پانه وه ئاشکرای دهکهن، وا له راستیدا ئهوان ههر یه ک بنه ماله ن و، ئه وهی وا ئهو منداله له ههر دووک لایان دهچیت جپی ناکوکی و سهر سوورمان نیت. دهلین زۆر زوو کاتیک باپیری بهسی کچه مامیکی خوی هه لده گری، خویان ون دهکهن و کوپ و کچیان ههر یه کهو له شوینن. بابی بهسی دهلی بهلام من دوای چهند سالان هاتمه وه ئهو دیه و جگه له بابی رهشید کهس نه یزانیوه کیم وکی نیم و تا ئیستا نه مان

درکانبوو. تا ئهوهی به بۆنه ی ئیوهوه خهریک بوو دیسان دوژمنایهتی بکهوئته نیو کورهکان و، ئیستاش ئهوه شوکور وه خیر گهراو، با ههمووتان بزانی ئیمه پشته یه کترین و ههر یهک دهیین. باوکی رهشهش ههله داتئ و دهلی، ئهری کچم ههر له بهر ئهوهشه تۆ و رهشه گیانی هینده ویک دهچن و ئیمه ههموومان به نیر ومیوه سهر زل و، دهسته و، گۆپالی ههلهکهوتووین . چاو رهش ونیو چاوان پان و چه نه مه پمه پی و لووت کووندین . ههموو ویکرا له قاقای پیکه نینی دهدهن و به چه پله یهک دهیکهن به شهو.

دلیر زۆر زوو له سهر قوونان داده نشی و ههر به زوویش وه گاگۆلکه دهکهوئت. به لام بۆ پی گرتن چ په له ی ناکاو ته نانهت ئه و مندا لانه ی لهویش چکۆله تر دهبن دهکهونه داره داره وه ههله دهسته پی، کهچی دلیر ره رهوش باشاری پیگرتنی ناکات و له پۆیشتن زۆر وه درهنگی دهکهوئت. کاتیکیش پیه هله گریت باشترو و ده ده دهکهوئت و دلیر له چاو هاو ته مه نه کانی زۆر چکۆله تره. دایکی پۆژانه سهرنجی دهست و پیی ده دا و تیده گات و ته نانهت قامکه کانیشی له چاو مندا لی ئاسایی کورترن. کاتیکی به سی ئه وه لای رهشید باس ده کات، تیده گا و رهشید خوی ئه وه ی زانیوه و، ئیدی دلیر ده ر و ژوور ده کاو و بۆ خوشی ده گیریتته وه و له ئاوی لی ورد ده بنه وه و پیی پیده که نن. به تایبهت دوا ی چوونی بۆ قووتا بخانه به باشی ههسته پیده کات وا هیندیکی به چاوی به زهی و هیندیکیش به گالته و تانه وه دهیدوینن. دوا ی زهقبوونه ی کورته بالا بوونی نا ئاسایی دلیر، دیسان باسی به پوالت و جهسته چوونه وه ی بۆ سهر کام بنه ماله ههله سوون دینیتته وه . ئه و که رهت دایک و بابی که متر به لام خال و، پوور و، مام و، ته نانهت باپیره کانیشی له یهک بنه ماله بوون و ئامۆزا و پشتاو پشت یهک بوونه خیا لیه تیکه پاشگه ز ده بنه وه و، دووری ده خه نه وه بۆ خالۆ زا و پوورزایه تی .

دلیر تا کوتایی خویندنی باشتترین خوینکار ده بیته و ، له باشتترین زانکوی ئه ندازیاری وهر ده گیریت . دوا ی ته واو کردنی زانکۆ ههر له تاران، دا ده مه زری و، خیزان و ژیانیکی خوش پیک دینیت . سهر له نوی دلیر و هۆش و بیر و، له کی چوونی ده ژیتته وه و، ههر که سه و به جوړیک به شانازی ده زانن . دلیر دایک و باوکیشی ده با ته لای خویان و ، ههر کات ته نانهت خه لکی ئاوا ییش رییان له تاران ده کهوئت وه ک مالی خویان پروو له مالی ده کهن . له گه ل ره شه و به سی به په کو و خۆزگه وه، ورده به سهره اتان وهر ده کهن و له قه راغ و قولاغی پرووباره وه بگره هه تا بیر چوون و سهر کانی و، گوئ سووان و به بهر پۆچکه و، ژوان و هه زی ئه م و ئه وه وه پییداده اتن و ، ههموو قوورنه کانی رابردوویان ده هینایه وه بهر چاو . مامه ره شه و پیره به سی ش و؛ له خوشه ویستی دلیر په ره وازه ی ئه و شاره بی سهر و بنه ببوون و قهت

چیرۆکه له / ژماره 5

لاشیپانی دهركی كۆلانیان نه ده كرده وه، له زید و ژینگه یان به نابەدلی هه لکه ندرابوون؛
دهتكوت خولا خه نی کروون و له گه ل رۆیشتنه وهی ئه و دهسته یه چاوه پروانی دهسته یه کی دیکه
له خزم و دیوناسیان ده کرد. مووه نه ندیس دلیر تووشی گیرۆده یی ماکه هۆش به ره کان ده بیته
و، ئاش و کاسه ده پازینه وه ... نیوی ده نین
... کووتا».

په حمان جهنگ

«کراس»

- لەبەری ناکەم نا نا چەن جار بلییم، خۆ زۆری
نییه بۆم بچوکه.

۱. "نا مانای نییه چۆن له بهری ناکهیت؟"

- دايكه گيان توخوا ويّلم كه ههزم لى نيه
ئه وكراسه
قوّلې... به ژني... داوینى.
زورناشيرينه،

١٠٠٠ "حهز بکه یتوو نه که یت هه ره وهیه"

- ئاي خوا ئاخريئوه چوڭ دهبيت، چوڭ
خه لاتتکه؟؟

”سس دہنگ نہ بیّت وھیچ قسہ مہ کہہ . کوا
کی کراسی وای ھہ یہ؟“

- م م من ئاخر من كراسى سهوزم ئەوئ
سوورم پئ جوانه.سپي له بهر ئەكهەم! دايكه
گياان تۆنانانى سپي چەندەجوانه؟”ژۆزفين
هاوسەرەكهئ ناپليئونيش هه‌ميشه سپي
ئه‌پوشي وه‌ك گولئ نيگرز؛ نيگرزي سپي و
ده‌سه‌رهيه‌كي سوريشي ده‌كرده مل.

-ئۆيش كەزۈر دەلىت بەسە ئېتىر. ئەو
خەلەتە خەلەت. بى ئەمەگ، ھەزار سال
لەمەو بەر دا يە گەورەت دوورويەتى و
چاويشى بۇ ئەو كۆپر بوو، ئادەى بۇنى كە
ھا بزانه ھېشتاش ئەسرېنە كانى وەكوو
فەرىكە نۆك بۇنى دېت."

هه دایه گه وره... به رقه وه چاوله کراسه که
ئه کات، دیژهی ناشیرین، رهشی ناحه ز... دایه
گه وره ش چ کراسیکی ...

بهشی دووم

- دایه دایه... دد اا اایییههه

- دایکه گیان ئه‌و ده‌رکه بکه‌وه؛ ده دلم
شەقی برد له‌و ژووره تاریکه..سه‌یرکه دایه
له‌به‌رم کردووه!

تیشکی هه تاو له سوچی کیله که وه خوی
هاویشتهووه ژوور...

خه‌جیجه جاوید

«دۆخین»

دهكه ویتته خۆپای. تالیک موو له بهراز
بیتهوه زۆره.

- بۆ بهرنامه ی پۆژ باش و، وهك هاوشاریك
بۆ بهر پرسان گلهیی و پێشنیارهكانت
بفرموو.

- پێشنیار دهكهم: نیوی بهرنامهكهو
بكه نه، تهپه ماش، تۆش هینده قهله می قسه
نهكه ی دهلیی پادۆی؛ ئهوه دهمه ی من
مه دره کی کارشناسی ئه ده بیاته كه م خسته
ناو سوورمه ی کووره خانه وه، تۆ "روبا و
زاغ" ته ده خویند. به بهر پرسانیش بلی
هاوشاریكان بوونه ته "گسكه شاری".

- وهك دوا یین پرسیار، به گشتی پیت وایه
له و بار و دۆخه دا ده بی چبکریته؟.

- ده بی باره كان سووک کرین و دۆخینه كان
تووند كه یین .

- ده کری بریک زیاتر شی كه یه وه، بۆ
بینهران؟ .

- نه خیر خۆ من هه للاج نیم. بینهرانیشت
وهك تۆ نین لیم حالین،

كاكه خۆ عه ره بی نالیم؛ ده لیم؛

"ئاومان به جۆگه یهك دا نارواو تهواو".

- بیپێچنه وه، کوپه كان بیپێچنه وه با پروین .

په حمان جهنگ

- ئاغا سه یدگیان چۆنی؟

- ئاغا بۆخۆتی، ئه وه سه یده ته له کوپرا هینا
! فه رمایش !!.

- مالته خه ریکی قه رز داریشمان
كه ی، یه ستا وه لامي سلا وه كه ته نه دا وه ته وه
به لای خۆی من هه والنیرم تۆ پرسیار
ده كه ی؟. به و جل و بهرگه ت را لامو ابو
سه یدی، بۆخه ریکی له گه لمان به شه ری.

- نه خیر سه ید نیم، بیستم به قه یتان وتاله
به نیكه وه وهك سه وزه كانت چاو
لیده کری؛ شانس ی من بوومه ته قه وزه ش
كه س لیم نا پرس ی.

- ده ته هو ی چیت لیپرسن، چیبكه ن؟

- ده لین هه ساری خانه گیان ده كه ن، ده لیم
به لكو یان له هه سار و خانوویه كم كه ن؛ یان
بمگرن هه ر ئه وه نده.

- كه س شتی وای نه كو تو وه، یانی تۆ هه ز
ده كه ی به تگرن؟

- به لێ، ئه وانه ی گله یی له گیران ده كه ن یان
تیرن، یان تیینا گه ن له کوین.

له و بیکارییه دا چی له گیران باشته، کری
مال و ئاو و بهرق و گاز و بهرپچوونیشت

«ياسای سرووشت»

له سه فیه شت وەرگرتنه که دا بوون که
چاویان به یه کترین کهوت و لیلی
پرسی:

-کا فەرجه هاتن تواشای ماله که تان
که ن؟

-ئه ره ئی وه لا.

-دهی... چه یان وت؟

-هیچ وه لا! کابرایه کی بهو ته شک بوو.
ئه یوت: "ماله که تان ساخ و سه لیمه
هیچیشی لی نه هاتگه!"

-دهی؟

-دهی هیچ وه لا! پییم وت: "موهه ندیس
گیان تواشاکه تواو دارماوه!" له ژیر
عهینه که که ی تواشایه کی کردم و وتی:
"تیجازه ئه یی ئاغا؟!"

-به خوا ئه و موهه ندسه ی هات بو
ماله کانی ئیمه ییش هه ر وای وت!

-بو گشتی واسه. ناشو کری ناکه م
پۆله، وه لی خواگیان له دارماوی و مال
کاو لیش وه ک مه ردم شانسـمانی
پینه دا!

هیمن ئه مینی

Delawer Omar

«ئاسمان چەنىك گەورەيە؟»

"بلىي ئاسمان چەنىك گەورە بى كاكە؟"

ولامى ناداتەو. ديسان پى دەلى:

-كاكە؟

-گىانە؟

-ئەللىم بلىي ئاسمان چەنىك گەورە بى؟

-زۆر...

-زۆر يانى چەنىك؟

-زۆر ئىتر. بىحەد زۆر...

-بابە ئەيوت حەوت تەبەقەيە!

-ئەرى، منىش بىستوومە ئەللىن وايە.

-يانى لەو ئاپارتمانەيش بەرزترە؟

-كام ئاپارتمان؟!

-ئەوۋى وا ئىۋە لە تاران كارتان تيا ئەكرد.

-ئەرى. زۆر... زۆر بەرزترىشە.

-دەي بۇ نەچىن بۇ ئەۋى؟

-بۇ كۆي؟!

-ئاسمان.

-ناتوانىن.

-ئەي بابە چۆن توانى؟ لەۋى بى تاقەتىش نابىن و شاىەدىش...

-شایه د چی؟!

-شایه د...

-شایه د چی ئهوین؟!

-هیچ کاکه. ویلکه.

-خۆت ئهزانی.

-کاکه؟

-به ئی؟

له ناکاو درگای بهران بهریان ده کریتتهوه و پیاویک به سه ریکی تاس و عاره قایی پروویان لی ده کا و ده ئی:

-جه نابت کورپی بووی؟

-به ئی.

-بۆمان مه علووم نه بوو ده ليله که ی چی بووه. سبحا بیّن بۆ جوابه که ی و حه تمه ن بیبه نۆ بۆ ئیداره ی بیمه ی تاران.

-یانی چی مه علووم نه بوو؟! گشت ئه و خه لکه له وئ دیان که بۆچی وای لی هات!.

-ئیتتر ئه وانه به ئیمه ره بتی نییه ئاغا!

-خۆ ئاغا ی موهه ندسیش له وئ بوو. ئه وهیش به ئیوه ره بتی نییه؟!

-عه رزم کردن ئیتتر من ئه وانه نازانم! ئیمه لی ره کارمان شتیکی تره. وتیان پی نادری! فه رموو ئاغا، فه رموون. کۆلیک خه لکی تر له ده رۆ ماتلن. ناکری به خاتر جه نابت جوابی ئه وان نه یینۆ. فه رموون...

هیمن ئه مینی

«باوهش»

ترس!

ئهو شهوه دواى شهريكى گهوره له نيوانمان
ههريه كه مان پشتمان له يهك كرد و
خهوتين.

نيوه شه و بوو هه ستم كرد تووند باوه شم پيدا
دهكات، رووى خۆم نه سووراند، به لكو به
غروريه كه وه گوتم: چيه؟ مه جبورم
بوويه وه؟

له كاتيكا باوهشى پيدا ده كردم
و به خويه وه ده گوشيم به
لهرزوكى ئهم ديترانهى
ژنهوت: پياوه كه زه مين
لهرزيه!

— چي؟ ئه وه چي
دهليى؟! دهزاني
ماويهك زور بى تامت
كردوه؟! به هيچ شيويهك
ليت قبول ناكهم.

— هيشتا تو ليم قبول ناكهى ها؟
ئاگات له خوته ماويهكه چهندهم
پشتگوئ دهخه؟

- ههههه من تو پشتگوئ خستوه؟ هههه له
قورپت نيم نه گهر وابي؟
- بهلي وايه و نهولاتريش....

زهنگى موباييله كهى بهرزبووه وه. نامهيهكى
بو هاتبوو، به مشيوهيه نووسرابوو:

كاره ساته سروشتيه كان نه دوستى كه سن و
نه كهس ده ناسن، وه بهيه كجاري زيان به
هه موان ده گهيه نن، له كهسيك
ناپرسنه وه پيش كاره كانيان. ئيمه
وهك كۆمه ليك فيرخواز له
زانكوئ سه لاهه دين هه
دهستين به كۆكرده وهى
كۆمهك بو زيان
بهركه وتوانى ئه
كاره ساتانهى ئه
دواييه نهى زيانيان له
ناوچانهى رۆژه لات داوه.
جا داواكارين ههركهس له
خوى راده بينى ته نهانه به
جوته گۆرهويه كيش بيت
هاوكاريه كانى بگهيه نيته ئه
ناونيشانهى خواره وه. داوا له
ريخراوه كانى كۆمه لي مه دهنى و لايه نه
به رپرسه كان ده كهين هاوكارمان بن بو
گه ياندنى هاوكاريه كان. گرپك له ناوه وهى
جۆشى سه ند. خوى ئاماده كرد تا خوى
بگهيه نيته شوينى مه به ست.

....

تهماشای نه ده کرد، داراش بۆ قهره بالغیه که ی ئه و بهری دهروانی، گوتی: سهیر بکه ئه و خه لکه وهک یهک دهست کار ده کهن بۆ هاوکاری کاره ساتباران، ئه مپۆ ئیمهش گویمان به رقه که ی خۆمان نه دا و پیکه وه کارمان کرد.

سارا به بی ئه وه ی سهیری بکات: به لام من له تۆ خوش نه بووم، به لکو ئه مپۆ وهک ئه رکیک ی ئه خلاقی ناچار بووم له گه ل تۆدا کار بکه م، ئه گه رنا هه رگیز جار یکی دیکه باوه ر مه که پێوه ندیه که مان وهک یه کی لی بێته وه.

دارا وینه یه کی بۆ سارا راگرت: سهیری کی ئه مه بکه

سارا سه رنجی دا، وینه ی ژن و پیاویک له باوه شی یه کتریدا نووستوون و کوتوونه ته ژیر داروپه ردووی خانووه که یانه وه، ژن و پیاوه که به شیوه یه ک باوه شیان به یه کتریدا کردبوو، که وهک ئه وه وابوو بیانه وی بین به یه ک و بۆ هه میشه پیکه وه بن.

سارا چاوه کانی پر له ئاوبوون، به بیزاریکه وه گوتی: تۆ بۆچی ئه مه پیشانی من ده ده ی؟

دارا به نه رمیه که وه: کی ده لی ئیمه ده رفه تی شتیکی وامان ده بی ت پیش مردن؟

په ریه کی له گیرفانی ده رهینا و دایه دهستی سارا: تکایه ئه م چیرۆکه به

وامان لی هاتبوو له سه ر شتی زۆر ساده پیمان ئاسایی بوو کاره ساتیکی زۆر گه وره بخولقین.

به لی ئیمه دوای کاره ساته که، کاتیک وینه گر که به رانه رمان دانیشتبوو وینه ی ده گرت، قاقامان لی ده دا! ئیمه ئه وکات له ژوور سه ری ته رمی خۆمان دانیشتبووین و سهیری ئه و دیمه نه مان ده کرد و قاقامان لی ده دا. له چاوی وینه گر که ده ئه وه مان ده خوینده وه که ده یه وی به و وینه یه ی شتیکی به ده ست به ینی! ئیوه بیلین ئیمه ناحه قمان بوو به مردنی خۆمان پی بکه نین؟!

باوهش

ئه و رۆژه تا ئیواره هه موویان وهک دهسته یه کی به هیز کاریان کرد، چه ندان جار له کاتی کارکردن و وه رگرتنی که لپه له کان و ریک خستنیان چاوه کانتان یه کانگیربوون، وه بزه تان بۆ یه کتری کرد.

ئه وان پیوستیان به رۆژیکی ئاویی بوو، تا هه ست به خۆیان بکه ن چه ند ه پوچ ژیاون تا ئه وکات.

سارا زۆر ماندوو دیار بوو، چووه گۆشه یه که وه و له سه ر کورسیه ک دانیش ت. داراش به بی گو ی دانه ئه و شه ره گه وره یه ی چه ند رۆژ پیشتری کردبوویان، خۆی لی نزیک کرده وه و له ته نیشتی دانیش ت. سارا

له گهرمه ی ده مه قالی دا په رده دا درایه وه.

- بهر بهر په رده که لاده درا،

وینه یه که له ناوه راستی ته خته ی شانۆ که
دهر که وت

. پیاویک له بهر ده می وینه که دا وه ستابوو
پرووی له خه لکه که کرد بوو. موسیقایه کی
ماته مینی بهر زبووه وه.

پیاوه که به نه رمیه کی زۆره وه دهستی به
قسان کرد:

به لئی ئیمه دوای کاره ساته که، کاتی که
وینه گر که بهرانبه رمان دانیشتبوو وینه ی
ده گرت، قاقامان لئی ده دا! ئیمه ئه وکات له
ژوور سه ری ته رمی خۆمان دانیشتبووین و
سه یری ئه و دیمه نه مان ده کرد و قاقامان لئی
ده دا. له چاوی وینه گر که دا ئه وه مان
ده خوینده وه، که ده یه وئ به و وینه یه ی
شتیک به ده ست به یئنی!

کاتی که ئه و قسه یه ی کرد وینه گر که ی
بهر ده می وینه گه وره که جیگه که ی خۆی
ده گواسته وه بۆ گو شه یه کی دی تا وینه یه ک
له و وینه گه وره یه بگریت.

هاواری کرد:

ئیه بیلین ئیمه ناحه قمان بوو به مردنی
خۆمان پی بکه نین؟!

ئیمه ده رفه تمان هه بوو پیش مردن باوهش به
یه کتریدا بکه نین. ئه و ژنه که له ته نیشتی

دهنگی کی بهرز بخوینه وه با هاواری یانیش
گویان لئی بی.

له پشتی سارا و دارا وه په رده یه ک لادرا
سارا دهنگی هه لبری:

ترس!

ئه و شه وه دوای شه ری کی گه وره له نیوانمان
هه ری ه که مان پشتمان له یه ک کردوو
خه وتین.

نیوه شه بوو هه ستم کرد تووند باوهشم پیدای
ده کات، رووی خۆم نه سوو پراند، به لکو به
غروری ه که وه گوتم: چیه؟ مه جبورم بوویه وه؟
له کاتی که دا باوهشی پیدای ده کردم و به
خۆیه وه ده گو شیم به له رزۆکی ئه م دیرانه ی
ژنه وت: پیاوه که زه مین له رزه یه!

ژن و پیاویک له سه ر ته ختی شانۆ که وه
دهر که وتن که پیاوه که هاواری ده کرد

- چی؟ ئه وه چی ده لئی؟! ده زانی ماوه یه که
زۆر بی تامت کردوه؟!

ژنه کهش وه لامی دایه وه و گفتوگوکان
به مشیوه یه بهر ده ام بوون:

هیشتا تۆ لیم قبول ناکه ی ها؟ ئاگات له
خۆته ماوه یه که چه نده پشت گویم ده خه ی؟

- هه هه هه من تۆم پشت گوئی خسته وه؟ هه ی له
قوریت نیم ئه گه ر وابی؟

- به لئی وایه و ئه ولاتریش....

كهوته لهرزین قیژه قیژ ئه و ناوهی به جۆش
هینا. كامیره مانه كه كامیرا كهی له دهستی
به ربووه و رایكرده دهره وه. سه قفی هۆلی
شانۆكه دهستی به كهوته خواره وه كرد,
ژنه كه بهرده وام بوو له قسه كردن,
سه قفه كهش له كهوته خواره وه. ههره سی
سه قفی هۆله كه به ره به ره به ره و ناماده بووان
دهاته پيش و هاوار هاواری ناماده بووان
ئه و ناوهی به جۆش هینابوو.

دهنگه كان به رزده بوونه وه: گیانه كه م
بمبه خشه!

خوايه بهس ئه مجاره بگه مه وه مالى.

خوايه..

خوايه هاوار!

خوايه...

خوايه...

دلۆپيک فرميسک به ربووه وه!

پيش ئه وهی چیرۆكه كه بۆ كارگهی چیرۆك
بنيری كه داوايان لی كردبوو چیرۆكيك
له سه ر كارساتی سروشتی بنووسیت.
چیرۆكه كهی به نامهیه ك بۆ ژنه كهی نارد و
داواي لی كرد, كه هه لبه ته بيخوينيته وه

دابان عه تار

دانیشتبوو هه لسايه سه رپي و له وینه كه
وردبووه وه. دواي ئیستیك بیدهنگی,
دهنگی ته پليكي دوور هاته گوی. ژنه كه
پرووی خوی سووراند و په نجهی بۆ
ئاماده بووان راوه شاند: ئیوه ئاگاتان لییه
كه وتوونه ته نیو چ مه هزه له یه كه وه؟! هه رگیز
ناترسن له وهی دهره فته نه مینی بۆ
پيكه وه بوون! ئاای ئیمه كه نابوت بووین!
بیرمه له سه ر شتی زۆر بچووك شه ری
گه وره مان به ریاده كرد!

ئه و شه وه پيش كارساته كه بریارم دابوو
هه ر پۆژبووه وه, برۆم و جاريكي ديكه
نه گه ریمه وه ماله وه. بهیننه پيش چاوی
خۆتان ئه گه ر پيش كارساته كه به ئاگا
نه هاتبام ئیستا ئیوه ئه و وینه یه تان نه ده بیینی
و ئه و وینه گره ش هه رگیز لۆگۆی خوی له
ژیره وهی وینه یه کی ئاوايدا نه ده بیینی.

ئه و كات نه ئیمه ده مانتوانی وه كو ئیستا بۆ
هه میشه پيكه وه بین. و نه ئه و دیمه نه
نه مره ش ده چركینرا! چه ندان سارا و دارامان
هه بووه ئه و دهره فته یان نه بووه. سارا
هه لسايه سه رپي و سه رنجی دارای دا.

ژنه كه بهرده وام بوو له قسه كانی: له
كاتیكدا ئیمه وهك بۆمیكي
ته وقیتكراوین و نازانین كهی و چۆن
شتیكمان به سه ردا دیت. هۆلی شانۆكه

«تەمەنى بارانزەدە»

كرىكار: ئەگەر داىكى درۆت نەگاۋە؛ بىنە حەقەكەى خۆم دەيە

ئەرباب: كۈرە بە گۈربانت دەبمەۋە حەگى چى؟ تەننىكى تۆ بۆ من ۋەك چلكى سەگ حەرام
بى! دەبى ئىفتى* بارانزەدەى لىدەر كەم؛ بارانزەدە! بۆ خالى نابی؟

كرىكار: بارانزەدەى چى؟ ئەى ھاۋار و داد و بېداد! خۆ ئەۋسال باران نەباريۋە. بەيانى ئەستېرە
بە ئاسمانەۋە بوو؛ قىت بوومەتەۋە. پاستاوم دەرېناۋە؛ پېش ئەۋەى ئەۋانى دىكە ھەستىن؛ دوو
رەگ و نيوم خشت بېۋە؛ كە چى تۆش ئاۋا حەقەكەمان بۆ حىساب دەكەى!

ئەرباب: با بارانىش نەبارىبى؛ ئەۋە گانۋونە. دەرىدەكەم و حەگى خۆت تەۋاۋ و كەمال دەدەمى.
بۆ من چاۋم لە حەگى تۆيە؟!

ژن: بۆ خاترى خودا ۋەرە با بېۋىن؛ دىسان تەبەكەى زۆر لەسەرىيە.

كرىكار: لە دۆينىۋە سى جارم بردوۋە بۆ دوكتور؛ نازانم بۆ ھەرچاك نابى! لە دۆينىۋە بى وچان
ھەر دەگرى.

ئەرباب: بىبە بۆ دوكتورى مندا لان.

كرىكار: بۆ دوكتورى مندا لانىشم بردوۋە؛ ھەر چارى نايە!

ئەرباب: ھا جارى ئەلەلحىساب ئەوەندە بگرە؛ دوايە حىساب دەکەين

کریکار: بارانزە دەى لى کەم نەکەيەو.

کریکار: ئەو ھا تەم.

ژن: ئەپرو لەسەر دەستم شين و رەش بۆو؛ ئای ئای! بۆ دەنگى نايە؟

کریکار: دا بىم دەيە بزەنم؛ بۆ خاترى خودا!

ژن: نەماو ە پياو ە کە بە خودا نەماو؛ ئەپرووووووووو

کریکار: چاو لیکە؛ چاو لەو دوو پشکە! کچى دوو پشک لە گيانى دا بوو؛ دوو پشک!

ژن: وەپروووووووو؛ کوڤەى جوانم ڤووووو

* تەيىنى: بە پىي ياسايەكى نەنووسراو لە كورەخانەكاندا، ئەربابەكان لە ھەر ھەزار خشت كە
قالبدارەكان دەيڤن؛ بيست خشت بە نيوى "تيفت" بە پاساوى بارانزە دە کەم دەکەنەو ە و حىسابى
ناکەن. ديارە پيشەى وشەى "تيفت" دەبى (اُفت)ى فارسى بى و لە موخاورەى كوردى دا ئاواى
ليھاتوو. بە پىي ئەو ەى كە لە شىوازى ناتۆرالىسم دا؛ يەك كىك لە مەرجەكان كەلک وەرگرتن
لە زمانى موخاورەيە؛ ھەر بۆيە وشەى "تيفت" م وەك خۆى ھيئاو.

بيژەن ڤەحمانى

تَیْیَنی:

خوینەرانی بەرپۆ، ئەم چیرۆکانەى خوینداننەوه بەرھەمى "کارگەى چیرۆكى بیسنور" بوون. لە تیلیکراىدا - کە زۆربەیان لە ماوێ چەن پۆژ و بۆ سووژەى حەفتانەى کارگە نووسراون. ھەر کەمووکۆرییەکیان ھەبێ، چ لە پووی زمان و دارشتنەوه، چ لە پووی ناوەرکەوه، دەگەرپێتەوه بۆ ئەوێ ئامادەکارانى ئەم حەفتەنامەى بەپێویستییان نەزانیو ھەلەبپریان بۆ بکەن. چونکە چیرۆکەکان کارگەیین و باش وایە قۇناخەکانى گەشەى ئەزمونگەرانی نووسەران وەک رەوتیکى میژووی، بێ دەسکاریى بەرھەمەکانیان، وەک خۆى بەمێتیتەوه. واتە کەمووکۆرییەکان پێوەندى بە ئاستى ھەنووکەى نووسەرانیو ھەیه و لە درێژەى ئەم رەوتەدا، بەرھەمە نوێیەکانى ئەو نووسەر بەرپۆزانە، بە بەراورد لەگەڵ بەرھەمەکانى پێشوویان، دەکرێ دەرخەری کاریگەرییەکانى کارگەى جیرۆک بێ.

کلتشهی یاساکانی، خالنهندی و تاییب و مدرجه زمانه وانسه کانی، بلاوکردنه وهی چیرۆک له چیرۆکه له دا:

- ۱- له سهرسره وهی ئه و دهقه ی دایده نین بنووسن که نه وه "چیرۆک" ه، "کورته چیرۆک" ه، "کورتیله
چیرۆک" ه یاں چیه!
- ۲- حه تمهن ناوی چیرۆکه که تان بنووسن، نه شتان نووسی، ده توانن هیمایه ک شتیک له بری ناوه که ی دا بین.
- ۳- حه تمهن هه لئه ی تایپی کاره کانتان چاره سه ر بکه ن!
- ۴- تا نه و جیگایه ی له توانای خوتان دایه پێژمان و پینوو سی کاره کانتان دروست بکه ن.
- ۵- له خالبه ندی (ئاداتی نیگارشی) هه لئه و بی جی، که لک وه رمه گرن، مه گه ر نه وه ی پاساو یکی تکنیکی تان
بۆ به هه لئه به کاره ی نانی خالبه ندیه کانتان هه بی. بۆ نمونه: له تیگسته کانتاندا له سی نوقته زیاتر
هه لئه یه، بی مانایه؛ مه گه ر به مه به ستی جیخالی (بوشایی بوپر کردنه وه) به کاری بین! دووخالبوپ (نوقته
کاما) یاں سی خالبوپ، یاں زیاتر، پیکه وه، هه لئه یه! وه ک نه مه: !!!!! کو تایی رسته کان پاراگرافه کان نوقته یاں
ده وی! بوپ (کاما) له زمانی کوردی دا زور گرنگه، چونکه پیکهاته ی زمانی کوردی وایه، واته شیوه رسته
(رسته ی نیوه چل) سی زوره و نه گه ر به بوپ و خالبوپ رسته کان لیک جیا نه کهینه وه به دحالیبوون دیته گوپی.
هیما ی پرسیار (!) بۆ رسته ی سه رسوپمانی، هه لئه یه. واته هیماکانی پرسیار و سه رسوپمان [!] له جیی
خویان به کار بین، مه گه ر نه وه ی رسته که هاوکات هه م پرسیاری بی، هه م سه رسوپمانی. هیما ی سه یر و
سه مه ره و بی مانای دیکه بی هوکار و بی پاساو به کار مه هینن بۆ نمونه: َ َ َ َ ,,, / ستیکیر یاں
ئه نیمه بیشین به کار مه هینن.
- ۶- کاتی که دیالوگ بۆ چیرۆکه کانتان دنووسن به هیما ی ته قه ل (خه تی تیره) و له سه ره تای رسته دا
دیالوگه که ده ست پێ بکه ن، بۆ نمونه:
- تکایه تی بگه ن، نه وه زور گرنگه.
ئه م هیمایانه بۆ سه ره تای دیالوگه کان هه لن: [+ : < = *]
- ۷- نه گه ر له کاتی دیالوگ نووسی دا گوتم، گوته، گوته (وتم، وت، وتی / ئیژم، ئیژی، ئیژی) بیت نووسی
پیویست ناکات ته قه لی بۆ دیاری بکه ی. ته نیا به گیوممه ی سه ره تا و کو تایی قهواره ی دیالوگه کانتان دیاری
بکه ن. بۆ نمونه:
- له کاتی دیاریکردنی یاساکان پیم گوتن: "دیالوگ ئاوا دنووسری!"

ئاۋا ھەلەيە:

گوتىم:

- جوان سەرنجى بىدەن! (واتە ھەم دوو نوقتەي سەريەك و، ھەم بۆر، پىكەو ھەلەيە)

ئاۋا درووستە:

گوتىم: "جوان سرنج بىدەن!"

ھەرۈھە تەقەلەكانىش لە سەرەتاي دىالۆگەكان جىابكەنەو.

-ئاۋا نا!

- ئاۋا!

-- ئاۋاش ھەلەيە، دوو تەقەل (-) بۆ سەرەتاي دىالۆك درووست نىيە. دەبى يەك تەقەل بى (-).

۸- لەزمانى كوردیدا دوو بزوين بەدواي يەكدا ھەلەيە. بۆ نمونە ئەم وشانە ھەلەن: كۆپرا، كۆوا، كۆي،

كۆيم... ئاۋا درووستن: [كۆپرا، كوا، كۆي، كۆيم...]

۹- ئاھىش ئاۋا دەنووسرى: ئاھ، نەك ئاۋا: اه [لە زمانى كوردیدا "ئا" ئاۋا نانوسرى: "ا". ئەو ھەش "ە" ئەيە،

نەك ھى. ھى ئاۋا دەنووسرى "ھ"]

۱۰- ئەم (؛) نوقتە كۆمايە (خالبورە) بۆ تەختەكلىلى ئىنگلىسىيە، نەك كوردى، زۆركەس رەچاۋى ناكات،

لەكاتىكدا ئەم خالبەندىيانە زۆر گرنگن و دەبى زۆر گرنگيان پى بىدەن.

- ئەم بۆر و خالبورانە ھەلەن: ؛ ،

- ئەمانە درووستن: ؛ ،

۱۱- تەكايە ھىماي سەرسوورمان و پرسىيار و نوقتەكانىش (خالەكانىش) بە سەرەتاي رستە نويەكانتانەو

مەنووسىن. بۆ نمونە:

- مەن رۆشىم. تۆ ھاتى (ئەو ھەلەيە)

- مەن رۆشىم. تۆ ھاتى (ئەو درووستە)

- مەن برۆم؟ تۆ لىرەبى؟! (ئەو ھەلەيە)

- مەن برۆم؟ تۆ لىرەب؟! (ئەمە درووستە)

۱۲- ئەم خالانە و كۆمەلىك خالى دىكە، كە ئەگەر تەنیا سەعاتىك كاتيان بۆ تەرخان بىكەن و لە ئىنتىنىتدا

سىرچ بىكەن، زۆر ھەلەي نووسىن و پىزمان و پىنوستان چارەسەر دەبى.

تېبىنى: ئەو كەسەي ئەم تايەتمەندىيە گشتىيانە رەچاۋ نەكات، لە چىرۆكەلەدا چىرۆكى بۆ بلاۋ ناكىتەو.

ئەو خالانەش ۋا باس كرەن "سەلىقەيى و مەندەرەوردى" نىن بەلكو ياساى گشتىن و ەك چۆن بۆ لىخورى

ماشىن دەبى ياساكانى لىخورىن بزائىن و رەچاۋيان بىكەن، بۆ نووسىنىش دەبى ئەو ياسايانە بناسىن و، بۆ

ئاسان خويندەنەو ەق (لىخورىنى ەق) لەلايەن خويندەرەو دەبى رەچاۋيان بىكەن.

بەوھىوايە نووسەرانى كوردىش ەك ۋلاتان گرنگىي زياتر بە رۋالەت و پرستىژى كارەكانى خۆيان بىدەن!

تیۆری

«شیوازی ناتۆرالیسم»

مریهم قازی

ماتریالیسم بوو به پاشنه ئاشیلی رئالیسم. ئەو شتە ی که سەرەنجام پیکهاته ی ساکار و خاوەن وێژدان ی رئالیسم ی له بنه ما را کز کرد، رهخه ی ئەو فەلسەفه یه بوو له له نیو خۆیدا سه ری هه لدا بوو واته پیداکری زیده کارانه له سه ر عه یینییه ت و ئەزموون ورده ورده رئالیسم ی که یانده شیوازی ئیفراتی ناتۆرالیسم.

ناتۆرالیسم یان سروشت گه رای ی و سروشت باوه ری له بنه ما را دهسته واژه یه ک بوو که له فەلسەفه را هاته نیو ئەده بیات. به پپی ئەم باوه ره ته وای جیهانی ماکه یی له سروشت و له چوارچیوه ی ئەزموون و زانست دا هه بوونیان هه یه و هیه شتی ک له سه ره وه ی ماده هه بوونی نیه، ته نانه ت

هه ست و عاتیفه هیه بایه خیی کی ئەوتوی نیه که بتوان ی له ناسین و ماریفه ت دا یارمه تی مرۆف بدات و به م جو ره بوو که ماتریالیسم ره گنا ژۆزی کرده ناو ئەده بیات و شیوازی ناتۆرالیسم به مانای توێژینه وه ی سروشت له درژێره ی رئالیسم دا سه ری هه لدا. ناتۆرالیسم به دوو شیوه مانا کرا وه ته وه: له روانگه ی عامیانه وه به مانای خۆشیوستنی دار و گو ل و ئاو و کیو و به گشتی هه رچی له سروشت دا ده بیند ری که ره نگه له کاری زۆریه ک له شاعیران و نووسه ران وه به ر چاو بی، به لام له واتای شیوازی تاییه تی ئەده بی خۆیدا به مانای شروقه و نه شته رگه ری دۆخی گشتی مرۆف . که سایه تی ناو چیرۆک . ه له به ستینی هه ل و مه رچی داسه پای کات و شوین به سه ر بنه مای وه راسه ت و ژیندا.

چیرۆکی ناتۆرالیستی چیرۆکی که تیده کۆشی ئەم روانینه نوییه که پپیوایه مرۆف بوونه وه ری که که ژین و وه راسه ت و

زانستی مرقۆی به شیوهیه کی سه رسووپنهر
تیکه وه پێچابوو که ئیتر هیچ شتیک به بێ
به لگه و ئیستنادی زانستی وهر نه ده گیرا. "
نیوتین" و "هیرشیل" له ئینگلستان زانستی
که یهان ناسی و ئهستیهر ناسینیان په ره
پیدا، " بۆیۆل" و " دیۆئی" نه هیینییه کانی
شیمیاییان له به رابه ر چاوی سه ده دا
ئاشکرا کرد، " فارادی" و " جۆل" یاسای
قابلییه ت و توانا و به رده وامی وزه یان
ناساند، به تایبه تی ژینگه و سروشت ناسینی
هه موو دیارده کانی سروشتی و یه کیک
له وان ئینسان دنیای راوه شانده بوو. بنچینه ی
دنیای کۆن که ته نیا له سه ر فیکرکارییه
ئائینییه کاندا ده سووپا له بنه مارا
هه لته کابوو. لیدوانه پره هیه جانه کانی
" داروین" له سه ر بۆچوونی ته کامول و به ره و
پیش چوون له ساڵی 1859 به ته وای ئه و
په رده ره شانیه یان لا دا که ده یان سه ده به سه ر
چاوی کۆمه لگای ئینسایدا هه لکشابوو.

دیاره کاروانی ئه ده بیاتیش نه یده توانی له م
کارنه واله به جی بمینی و ئه ویش به و په ری
پشتی به ئه زموون و زانیارییه کانه وه به ست.

فله سه فه: رۆژگاری ئه و وته یه ی کانت
به سه ر چووبوو که ده یکوت: "
راسته قینه کانی جیهان له ده ستی به شه ر
به ده ره و به هیچ شیوه یه ک ناتوانین بزاین
چ باسه؟ به توانترین ئینسانه کانیش له فام

شوین و فشاره کانی کاتی ئه و ساز ده کا و
ده بی به لانی زۆری عه ینی گه راییی زانستی
ئه م که سایه تییه به وینا بکری. واته
نووسه ری چیرۆکی ناتۆرالیستی وه کوو
زانایه کی پسپۆر بکه ویتته سه ر لیکدانه وه ی
ئه و نه شته رگه ربیه ی سه ر بابته ی ئینسانی.

هۆکاری سه ره ه لدانی شیوازی ناتۆرالیسم:

- زانست: وه کی کوتمان سه ده ی نۆزده ،
سه ده ی سه ره ه لدان و به ره و پیش چوونی
زانایی و خیره دگه راییه و له ئاکامدا په ره
گرتنی سه نه عه ت و ئیکتشافاتی تیرتیپه ره،
ئاکامی ئابووری به ره هم هیانی له
را ده به ده ر و دا که وتنی هه ناردی به رفراوانی
ئه م به ره ه مانیه، کرانه وه ی ئابووری داخرا و
که بریتی بوو له به ری چوونی هه ر ناوچه یه
به پی دا هاتی به رته سکی خۆی، دا بین
کردنی ئامرازه کانی ئه رزانبایی نو ئ بۆ
پیکه اتنی ژیانیکی مودی رن، ئاکامی
سیاسی بریتی بوو له په ره گرتنی
لیبرالیسمی ئازادیخواز، ئاکامی فه ره ه نگی
ئه و به شه به هۆی په ره گرتنی سه نه عه تی چاپ
و په ره گرتنی که ش و هه وای به ربلاوی
ره خنه و پید اچوونه وه و نووسینه وه و
خویندنه وه ی به ربلا و بوو له هه موو
بواره کانی ئینسانی. به م چه شنه شو رشی
سه نه عه تی که له زانسته وه پیکه اتبوو وه ها
تۆماری سه دان سه ده ی میژوویی غه یری

تایبهتی ده دا به عه ق ل ، ئازادی و شعوری تاک. ئەم هه مووه ده سکه وته زانستییه و کۆمه لایه تی و یده چوو کۆمه لگای ئینسانی به ره و مه دینه ی فازیله په لکیش کا. به وته ی ئیستوارت میل: " به هره مه ند بوونی خه لک له ئازادی و سپینه وه ی باوه ره کۆنه کان و رزگاری له ده سه لاتی بۆچوونه بی شروقه کانی پێشوو به زوویی تووشی مه دینه ی فازیله مان ده کا."

به لام ئەم له خۆباییه له راده به ده ری رۆژئاوا و پێوه پێنانی ئەژمار نه کراوی جیهانی به ره هم هیئان و داها ت و ههروه ها حه ول بۆ ئەوه ی که هه ست بیه نه ژیر ره کیفی زه واییتی زانستی، به پێچه وانه ی ئەم چاوه روانیییه ی هیئایه ئارا. واته شارستانییه تی سه نه تی نوێ، که له که بوونی راده ی به ره هم هاتووه کان و داها ت، پێویستی به که ره سه کانی سه ره تایي سووته مه نی و بازاری ورد کردنه وه ی کالا و ئامیره کانی به ره ها تووی دیکه، نه ته نیا ئیستعمار یکی به ربلاوی به سه ر و لاتانی جیهانی سیه هم دا هیئا به لکوو سه قامگیری و هیمنایه تی رۆژئاواشی له م پاوانخوازی و کیبه رکیی ئیستعمار گه ره کاندایه شیواند و له به رابه ر یه کتر دا راگرتن و دوو شه ری گه وه ری جیهانی لیکه وته وه که ته نیا له شه ری یه که م دا بیست میلیۆن که س و له شه ری دووه هم دا زیاتر له حه فتا میلیۆن که س کوژران. ههروه ها کارکیشانی له راده به در له

کردنی ئەو شته ی له و دیوی رواله ته کان راهه ستاوه داماو و ئەم په رده ئه ستووره هه رگیز لانه در ی."

تا ئەوه ی که دوو فیلسووفی به ناوبانگ وه کوو " ئاگۆست کۆنت" (۱۷۹۸ - ۱۸۷۵) به پێچه وانه ی کانت کوتی: " ئیستا کاتی وه ی هاتووه ئەم توپر ههاته ی وه لانیین و په رده کان یه ک به دوا ی یه کدا هه لده ی نه وه!" ههروه ها فیلسووف یکی ئینگلیسی " ئیسیپینسیر" (۱۷۹۸ - ۱۹۰۳) رایگه یاند: " ئەگه ر تیبینی جه بری زانستی له ره وانکاویرا دروسته ده بی دیار ده کانی کۆمه لایه تیش راده ستی په یوه ندی عیله ت و مه علوولی بن و ئەو که سه ی ده یه وی له سه ر ئینسان و کۆمه ل خۆیند نه وه یه کی وردیینه ی هه بی پێویسته روو له خۆیند نه وه ی میژوو به سه ر بنه مای زانستی ته کامول بکا و له سه ر ئه وشتا نه ی که راسته قینه نه درکا وه کان ده کاته ته رح و گه لاله ی زانستی لیکۆلینه وه ی هه بی!"

ئوه ش راستیییه کی حاشا هه لنه گره که ئەم روانینه زانستییه ته نیا له یه ک سه ده دا قه له مبابز یکی وه های به ئینسان لیدا که ته وای ئەزموون و زانیارییه کانی پێشووی لیکرده وه خه ون و خه یال.

- باروودۆخی کۆمه لایه تی: سه ره له دانی لیبرالیسم که سه ر ته وه ره ی بۆچوونه کانی "ئیستوارت میل" (۱۸۰۶ - ۱۸۷۳) دا ساغ ببۆوه بایه خیکی تا ئەو کات بێوینه و

بۆیه زۆربهی بهرهمهکانی ئەم شیوازه به " بهلگه و ئەسنادەکانی بهشەری " نیودێر کراون. کهوابوو بهوتهی " ئیمیل زۆلا " مرووف حەیانیکه که وەرسته و ژین چاره‌نووسی ئەو دیاری ده‌کا. ده‌گه‌ل خۆلقاندنی شاکاری وه‌کوو " ژان کریستوف " و " جانی شیفته " و ... ئەم بۆچوونه مرووفی زۆر دڵسارد کرده‌وه له‌وهی که خاوه‌نی هه‌رچه‌شنه ئێرا ده و ئیختیاریک بێ و هیچ به‌رپرسیاریکی له ئاستی ئاکاره‌کانیه‌وه نه‌بێ. ئەم بۆچوونه‌ی ناتۆرالیسته‌کان له‌سه‌ر ئینسان تائه‌و‌پرا‌ده‌یه موغریزانه و به‌رته‌سکه که ته‌واو له چوارچۆیه‌که‌دا ده‌سه‌سه‌ری ده‌کا و ریگه‌ی هیچ به‌رگری و ده‌ربازبوونیکی بۆناهیلتیه‌وه. واته دایک و بابی خراپ، مندالی خراپ، مندالی خراپ، نه‌وه‌ی خراپ و ...

- دژایه‌تی ده‌گه‌ل ئەخلاق: ئاکامی سروشتی باوه‌ر به جەبری زانستی، باوه‌رەکانی سوننه‌تی ئەخلاق تیکه‌وه ده‌پێچا. ئیتر مرووف به‌رپرسی هیچ ئاکاریکی خۆی نه‌ده‌بوو و شتیک به‌نیوی ئەخلاقیات و گۆران و چاکه‌سازی له ژیر کارگه‌ری سی لایه‌نی وەرسته و شوین و کات مانای نه‌یه. بۆ ماوه‌یه‌ک یه‌که‌م شت که ده‌چوونه ژیر پرسیار فی‌رکارییه‌کانی ئەخلاق ئاینی بوو هه‌ر بۆیه کلیساکان یه‌که‌م به‌ش بوون که به‌وپه‌ری له‌ دژی ناتۆرالیسته‌کان راوه‌ستان. ئەوان ده‌یانپرسی : له‌ دوا‌ی رووخاندنی

کریکاران، ئەو خه‌سارانه‌ی به ژینگه گه‌شت، شه‌ره ناوچه‌یه‌کانی دیکه، خه‌ونی خۆشی مه‌دینه‌ی فازيله‌ی کرده‌ کابووسیکی ترسینه‌ر و ئەده‌بیاتیش هه‌رگیز نه‌یده‌توانی له‌ژیر کاریگه‌ری ئەم هه‌ل و مه‌رجه‌ ده‌رباز بێ و به‌ زوویی ده‌یان شیوازی نوێ سه‌ریان هه‌لدا.

تایبه‌تمه‌ندییه‌کانی شیوازی ناتۆرالیسم:

- کاریگه‌ری زانست له‌ سه‌ر رێپه‌وانی ئەم شیوازه‌دا وایکرد که به‌وپه‌ری زانسته سروشتیه‌کان راگوێزنه‌ ناو بابه‌تی ئەده‌بی. ئیستا نووسه‌رانیش به‌ پێی دیتن و ئەزموون چیرۆکه‌کانیان ده‌نووسی.

- جەبر گه‌رایي: نووسه‌رانی ئەم شیواره رایانگه‌یانده‌ ئەم مرووفه‌ که بپا‌ره‌ بیه‌ته که‌سایه‌تی ناو رۆمان هیچ ریگایه‌کی ده‌ربازبوونیان له‌ یاسا زانستییه‌کان نه‌یه که پێشتر ئەزموون کراوه و سه‌لمیندراون. مرووف و شوینی ژیا‌نی ئەو و ته‌واوی هه‌لسووکه‌وته‌کانی له‌ چوارچۆیه‌ی ئەم یاسایه‌دایه‌ که " داروین" له‌ بۆچوونی به‌قا و " لوکا " له‌ ئەسلی وەرسته و ژین دا سه‌لماندوویانه. کهوابوو روویان کرده‌ ئەم جەبره‌ زانستییه‌ یان " دیتیرمینیسیم "

واته له‌ ته‌واوی هه‌ره‌کاتی مرووفدا له‌ رواله‌ته‌وه‌ تا خووخده‌کانی تاک که‌سایه‌تی ئەو، ئەوه‌ ژین و وه‌پاسه‌ته‌ که‌ دیاریکه‌ره.

خۆی، به لām نووسه رانی ناتۆرالیستی هه موو توانای خۆیان له وه سفی ئه و ورده کاریانه دا به خت ده که ن که پێی ده لێن موحیت واته شوینی سه ره هه ل دانی که سایه تی.

- رئالیسم وینه هه لگری ژیا نی عهینی و رووداوه کانه به لām ناتۆرالیسم له م وینه هه لگرتنه و ده سه رنجی زیاتری له سه ر که سایه تی نیه و زیده ره ویه کی ئیفراتی ده کا به سه ر جه بری زانستیدا و ئینسان بوونه وه ریکی ته و او موفه عیل و نا کارامه یه که هیچ ریگایه کی دیکه ی نیه.

- ها و ده ردی و حه ول بۆ چاکه سازی یه کی که له تایبه تمه ندیه بی ها و تا کانی مرقه که رئالیسته کان ئه وه یان له بیر ناچیتته وه و هاوکات حه ولیک ده دن بۆ چاکتر بوونی دۆخی ژیا ن، به لām ناتۆرالیسته کان وه ها ئینسان بیده سه لات ده که ن که هه ر نا کرئ هیچ چا وه پروانیکت لپی هه بی. بۆیه هیچ ها و ده ردی کییان نا کا .

به م شیۆه بوو که " ژان پول سارتر " به م رسته یه فووی به شه می ناتۆرالیسته کان دا کرد: " ئه و جه به ری ناتۆرالیسته کان با سی ده که ن و بۆته بنه مای کاره که یان یه ک مانای زیاتر نیه ئه ویش تلیسانه وه و گهنده ل بوونی هه نگاو به هه نگای که سایه تی، بنه ماله و کۆمه لگایه بی ئه وه ی دلۆپیکت فرمی سک پی بی نیته خوار. هه موو ده بی بگه رینه وه ژیر سیفر!

ئه خلاقیاتی کلیسا کان چ شتیک پێشنیار ده که ن که مرقف نه گه ریتته وه سه ر خو و خده یه کی حه یوانی؟

زۆلا له جوابدا ده لئ: له دوا ی رو و خاندنی دام و ده زگای گهنده ل و دژی زانستی کلیسا پیکهاته یه کی وه ها داده ریژین که بکرئ با شترین جینشین بی بۆ کلیسا... به لām وه کی با سمان کرد به پێچه وانه ی بۆچوونه کانی ناتۆرالیسته کان قه و ما.

ناتۆرالیسته کان توانیا ن به و په ری وه سواسی کی زانستییه وه رواله تی راسته قینه ی ژیا نی هه ژاره کان و چه و سا وه کان به وینا که ن، له ئیرانی ش که سی کی وه کوو سادقی چو و به ک توانی ئه ده بیات له پا وانی چینی ئه شرافی و تیرو ته سه ل ، را گو یژیتته سه ر زمان ی کی کو و چه بازاری ، عامیا نه، جنیو فرو شانه و بی حه شرونه شر ری ک به ئه م شیۆه یه ی له کو و چه و با زاردا هه بوو ، به لām با بزانی ن چ جیا وازی کی ده گه ل رئالیسم هه بوو که رئالیسم ئیستاش هه ر به رده وامه به لām ناتۆرالیسم کو و ژایه وه؟

جیا وازییه کانی نیوان ناتۆرالیسم و رئالیسم - رئالیسم تایبه تمه ندی رووداوه کانی کۆمه لایه تی و ئه و که سانه ی که به ره و رووی ئه م واقعانه ده بنه وه ده کاته بنه مای کاری

📷 Samy Al Olabi

«دەرسگوتاری "جیاوازییه کانی چیرۆک و شانۆنامە"»

رەحیم عەبدولرەحیم زاده

تێبینیی نووسەر: ئەم دەرسگوتارە کە لە سێ بەشدا پێشکەش دەکری لە کارگە ی چیرۆکی بێسنوودا بە دەنگ وەکو وانه پێشکەش کراوە و دواتر لە لایەن بەرپرێز "کوردستان حەجابی" یەو دابەزێندراوە و تایپ کراوە، دیارە دەسکارییه کی زۆرم جگە لە هێندێ وشە تێدا نەکردوو. بۆ ئەوەی شیوازی زارەکی و دەرسگوتار بوونە کە ی تێک نەچی.

بەشی یە کەم: "دیالۆگ"

سلاو و پرێز لە خزمەت هاوڕێیانی
خۆشەویست.

یە کەم باسما لە سەر تاییەتمەندییه کانی
شانۆنامە هە ی کە لە خزمەتتанда
پێشکیشی دەکەم.

دیارە شانۆنامە و چیرۆک دوو دانه ژانری
زۆر لیک نزیکن، یانی دەتوانم بلییم
نزیکتترین شیواز لە گێڕانەو بە
چیرۆکنووسی، شانۆنامەنووسی و نووسینی
دەقی شانۆییە، هەر بۆیە بۆ ئەو کەسانە ی
کە چیرۆکنووسن بۆ نووسینی شانۆنامە
کاریکی زۆر زۆر دژواریان لەبەر دەم نییه .

دیارە هەموو ئەوانە دەکەونە پانتاییه کی
گەورەتر بە ناوی گێڕانەو. یانی ئەگەر ئیمە
لە نیو هونەرەکاندا باس لە شیوازی رەوایی
یا ئەو هونەرەکانە ی کە سەر بە گێڕانەو
بکەین چیرۆک و شانۆنامە و سیناریۆ یا
فیلمنامە سێ شیوازی سەرەکی گێڕانەو
لە نیو هونەرە رەواییه کاندای و هەروەها لە
نیو ئەو هونەرەکانە ی کە سەر بە گێڕانەو. بەلام
ئەو ی کە شانۆنامە لە چیرۆک جیا
دەکاتەو ئەو یە کە باسی ئەم سێ
دەرسگوتارە ی ئیمە یە.

سێ بابەتی سەرەکی هە یە کە شانۆنامە لە
چیرۆک جیا دەکاتەو کە لە هەر باسیکدا
باس لە یەکیک لەو سێ شتە دەکەم. دیارە
دەکری باسی زۆر وردەکاری دیکەش بکەین
بۆ جیابوونەو ی چیرۆک لە شانۆنامە بەلام

پرووداوه که بۆ ئیمه دهگیریتتهوه، به لکوه تهنیا وهک کاراکتیڕیک دی و دهوری خوی دهگیرێ و دهپواته دهڕی. ئه ویش له ههندیک شیوازی تایبهتی شانۆنامه دا و ئه وه گه وره ترین جیاوازییه له نیوان شانۆنامه و چیرۆکدا. له چیرۆکدا راسته که ئیمه له دیالوگ که لک و هه ده گرین به لام دیالوگ دهتوانی به شیک له چیرۆکی ئیمه بی، دهتوانی ههندیک به شی تایبهتی له چیرۆک وههستۆ بگری. هه چهن ده کړی

چیرۆکیکیش سه ر تا پای به دیالوگ نووسرابی به لام دیسان چیرۆک بی و شانۆنامه نه بی. نموونه یه کی زۆر بهرچاو له و بواره دا پۆمانیکه

به نیوی "تفرین ابدي بر خواننده ی این برگها" که نووسه ریکی ئارژانتینی به نیو مانوئیل پوویگ نووسیویه تی، له م پۆمانه دا له سه ره تاوه تا کوتایی به دیالوگ نووسراوه به لام بۆچی شانۆنامه نییه و پۆمانه؟ دواتر باسی ئه و ورده کاریانه ده که م که له شیوازی دیالوگ نووسی له نیو چیرۆکدا هیه و جیاوازه له گه ل شیوازی دیالوگ نووسی شانۆنامه.

ئه م سیانه ی ده مه وه ی ئاماژه یان پێ بکه م و له سهریان بدویم سی خالی سه ره کی و گرینگی جیاوازییه کانی شانۆنامه و چیرۆکن.

یه که مین و گرینگترین جیاوازیییک که له نیوان شانۆنامه و چیرۆکدا هیه، له سه ر بابه تی که به ناوی "دیالوگ". بۆچی دیالوگ؟ چون شانۆنامه شیوازییک له گیرانه وهیه که هه مووی به یارمه تی دیالوگه وه

ده گیردریتتهوه، یانی ئیمه هیچ ئامراز و ئامیڕیکی دیکه مان بۆ گیرانه وه له شانۆنامه دا له بهر دهست نییه جگه له دیالوگ واتا

خالییک به نیوی راوی و ههروه ها گوشه نیگا یا زاویه دید له شانۆنامه دا هه زف ده بی و نامینی. یانی له راستیدا دهتوانین بلیین شانۆنامه گوشه نیگا یا زاویه دیدی سفره، یانی هیچ بیژیاریک له ئارادا نییه مه گه ر له شیوازگه لیکی تایبه تی شانۆنامه نووسیدا. بۆ نموونه نووسه ر به ئه نقه ست دی راوی ئه ویش وهک که سایه تییه ک دینیتته گۆرێ نه ک راوییه ک که کوی چیرۆکه که و کوی

شانۆنامه به شیوازیکی دیکه که له جهلهسهی داهاتوودا باسی دهکهم واتا دهستور سهحنه دهگیردریتهوه. وهک کوتم ئهوه له حالهتی نۆرم و ئیستاندارد دایه چون رهنگه له بارودۆخیکدا شانۆنامه نووسیک بیت بهشیکی زۆر زۆر زیاتر به دهستور سهحنه تهرخان بکات یا ئهسله له دیالۆگ کهلک وهرنهگری، بۆ نموونه کهسیک وهک "ساموئیل بیکیت" که خوی نووسهریکی رچهشکین بووه. نووسهریکی ئاوانگارد بووه که جیاواز نووسیویهتی. بۆ وینه دهبینین بیکیت چهن شانۆنامهی ههیه به نیوی "بازی بدون کلام"، لهم بهرهمه دا ئیدی دیالۆگ دهوور ناگیرئ، ههموو شتییک دهستور سهحنهیه. بهلام ئهوانه بهدهر له نۆرمی ستانداردن. ئهوانه ناتوانین وهک نۆرم و ستاندارد له واقیعدا چاویان لیکهین. ئهوهی که نۆرم و ستاندارد و شیوازی کلاسیکی شانۆنامه نووسی به ئیمه دهلی ئهوهیه که بهشی ههره زۆری یهک شانۆنامه به شیوهی دیالۆگ دهخولقی و به دیالۆگ دهرواته پيشی. لیره دایه جیی خویهتی باسی بکهه جیاوازیان چیه؟ یانی دیالۆگی شانۆنامه له گهڵ دیالۆگی چیرۆک چ جیاوازییهکیان ههیه. زۆر خالی هاوبهش ههیه له نیوان دیالۆگی چیرۆک و دیالۆگی شانۆنامه. بهلام جیاوازییه سهرهکییه که لهوه دایه که دیالۆگیک بۆ شانۆنامه دهینووسین له واقیعدا ههموو شتهکان و

بهلام ئیمه با بۆ سههرهتا بزانی که شانۆنامه تهقربهن بهشی ههره زۆری یان ئهگهر بلیین له سه داسه دی شانۆنامه سهرووی نهوه له سه دی شانۆنامه له دیالۆگ به دی دی، به بۆنه ی دیالۆگه که ههموو شتهکان دهخولقی، به واسیتهی وتووێژ و گفتوگویه که ههموو شتهکان دهخولقی. جا دهکری ئه و وتووێژه له نیوان دوو کاراکتیر دابی، دهکری له نیوان چه ند کاراکتیر دابی. دهکری وتووێژی دهروونی کاراکتیریکی بی له گهڵ خوی که پیی دهلین سۆلیلوکی (soliloquy)، دهکری وتووێژ له گهڵ که سایه تییهک بی که نادیاره له نیو دهقه که دا بوونی نییه که پیی دهلین مۆنۆلۆگ (monologue). به ههر حال شیوازی جوړاوجۆرمان ههیه بۆ گوتهاری کاراکتیر له نیو شانۆنامه دا و چیرۆکیشدا که وهک کوتم دیالۆگ و مۆنۆلۆگ و سۆلیلوکییه. بهلام به ههر حال وتووێژیکی پرووده دا، جا ئه و وتووێژه دهتوانی له گهڵ کهسیکی بهرانبهر بی، دهکری وتووێژیکی له گهڵ کهسیکی نادیار بی، دهکری ئه و وتووێژه، وتووێژیکی دهروونی بی یانی تۆ له گهڵ خۆت خهریکی قسه دهکهی و بهم شیویه رهوایه ته که ده به یته پيشی. تهقربهن له نۆرمی ئیستانداردی شانۆنامه دا ئیمه وهک کوتم زۆرتر له نهوه له سه دی شانۆنامه به شیوهی دیالۆگ دهرواته پيشی و که متر له چه ند له سه دی

ناساندنی کاراكتیڤره كان نییه. ته نیا ده بی به
بۆنه ی زمان، راویژ، شیوازی قسه کردن، ریتیم
و خیرایی قسه کردن و زۆر شتی دیکه ی له م
چه شنه که لک وهر بگری تا تو بتوانی
که سایه تییه کان، تایه تمه ندی رۆحی،
تایه تمه ندییه رواله تییه کان، تایه تمه ندی
جهسته ی جیاوازی و دیکه ی
تایه تمه ندییه کان ته نیا له رپگه ی دیا لۆگ
بۆ خوینهر یا بینهر رابگوژیته وه. بۆیه به
رای من، ههر چند ههر کام له شیوازه کانی
نوو سین دژواری تایه تی خوین هه یه به لام
ده توانم به دلنیا ییه وه بلیم که شانۆنامه
نوو سین یه کییک له سه خترین شیوازه کانی
گیڕانه وه و نووسینه. چون تو ده بی بتوانی
هه موو ئەم شتانه ته نیا به دیا لۆگ یا
مۆنلۆگ و یا شیوازی سۆلیلۆکی
رابگوژیته وه.

دوو هه مین ئەرکیکی گه و ره که دیا لۆگ له
شانۆنامه دا له سه ریته تی ئە وه یه که تو ده بی
بتوانی ئەکت و پروودا وه کان به شیوه ی
دیا لۆگ به رییه پیشی یانی له نیوان
دیا لۆگ گه لییک که له نیوان
که سایه تییه کاند ده گوتری و که لکی لی
وه رده گیتری تو ده بی بتوانی پروودا ویکیش
هاوکات له دلی ئەو دیا لۆگانه بگیڕیه وه که
له واقیعه دا ئەو پروودا وه به رده نگه کهت تا
سات به سات کۆتایی شانۆکه له گه لی
بچیتته پیشی.

روودا وه کان له دلی دیا لۆگدا پروو ده ده ن و اتا
به شیکی زۆر له دیا لۆگی شانۆنامه بۆ
گیڕانه وه ی رابردوو دانانیین به لکوو به شی
زیاتر له واقیعه دا بۆ ئەو روودا وانه یه که ههر
له ئیستای شانۆنامه که دا روو ده ده ن. یانی
ئەو پروودا وانه که ههر ئیستا روو ده ده ن له
نیو پانتای ره وایه ته که ی ئیمه دا له دلی ئەو
دیا لۆگانه دا ده خولقییت و خوین نشان
ده ده ن. بۆ نموونه ههر ئەو نموونه ی پیشتر
هینا موه وه، رۆمانی مانوئیل پوو ییگ، بۆچی
شانۆنامه نییه و رۆمانه؟ چونکه ئەکت و
عه مه لییک له نیو دیا لۆگه کاند پروودا دا،
دوو نه فهرن به یه که وه قسه ده که ن و ته نیا
خه ریکن هه ندیک بیره وه ری دیننه بهر باس
که سالانیکی زۆر دوورتر پرووی داوه. و اتا
ئیمه شاهیدی کاردانه وه یه کی عه مه لی له
دلی خودی به ره مه که دا نین به لکوو
دیا لۆگ ته نیا بیانویه که بۆ گیڕانه وه ی
هه ندیک کاردانه وه که له کاتیکی دیکه دا
پرووی داوه، به لام دیا لۆگی شانۆبی
دراماتیکه. یانی ده بیته هوی
کاردانه وه یه ک که له هه مان کاتدا له سه ر
دیمه نه که مان ده یی نین و ئەوه گرینگترین
ئەسلیکه که ئیمه ده بی له دلی دیا لۆگی
شانۆیدا له بهر چاومان بی. دیا لۆگ له
شانۆنامه دا ئەرکیکی زۆری له سه ره. ئیمه
ده بی بتوانین به بۆنه ی دیا لۆگ
کاراكتیڤره کان بۆ خوینهر یا بینهر مان
بناسین. چون هیچ ئامرازی کمان بۆ

به لام ئه و رووداوانه ی که له شانۆنامه دا
رووده ده ن ده بی رووداوی عهینی بن که ئه مه
بوخوی له کاتیکی دیکه دا که له به شی
کو تایی له باره ی کاردانه وه ی دراماتیکی
حه تمه ن به شیوه یه کی به ربلاوتر قسه ی
لیده که یه ن، به لام ده بی بتوانین به بۆنه ی
دیالوگ ئه و باسانه رابگوا زین. دیالوگ له
شانۆنامه دا ده بی بتوانی دیالوگیکی
به ره مه ی نه ر بی یانی ده بی بتوانی دیالوگی
دوای خوی به دی یینی. زۆر جار وه ختیکی
که ده مانه وه ی دیالوگ بنووسین به تایه ت
له چیرۆکدا ئه و شتانه زۆر روو ده دا که
زیاتر ریتالیته ی زمانیمان بو گرینگه. بو
نموونه دوو کهس به یه که وه سلاو چاک و
خۆشی ده که ن یه کیان ده لی: سه لام چۆنی؟
ئه وی دیکه ش ده لی: سلاو چۆنی؟ زۆر
سپاس. به و شیوه ئه و دیالوگه، دیالوگی
به ره مه ی نه ر نییه، دیالوگیکی نییه هیه
شتیکی له دلی خۆیدا هه لگرتی. بو نموونه
ده مانه وه ی دیالوگیکی شانۆیی بنووسین
هه ر به و سلاو و چاک و خۆشییه.

سلاو چۆنی؟ ئه وی دیکه ش جواب ده داته وه
هیچ باش نیم. ئه وی دیکه ده لی: بو؟ ده لی
ئه خه ئه ورۆ...

ئه وه دیالوگه، دیالوگیکی به ره مه ی نه ره
چونکه له دلی خۆیدا هه ر پسته یه ک که دی
ئه کتیکی، کاردانه وه و دیالوگیکی دیکه به
دوای خۆیدا دینیتته گۆرپی. یانی وه ختیکی

سپه مه یه کار یگه رییه ک که دیالوگ ده بی
هه بی هه ر له پیه وه دی له گه ل ئه و باسه دا
رووداوه دا. ئه ویش ئه وه یه که ده بی
رووداوه کان عهینی بن یانی ئیمکانی
روودانی هه بی، نالیم هه تمه ن ده بی
ریتالیستی بن. یانی ده بی ئه و دوو شته ی
له یه ک جیا که یه وه ده کری شانۆنامه که
ریتالیستی نه بی به لام رووداوه که ده بی
رووداویکی عهینی بی. چون له کو تاییدا
شانۆنامه شیوازیکه له نووسین که بریاره
ئیه جرا کری. زۆر جار هه یه بو نمونه تو له
رۆمانیک وه ک " در جستجوی زمان از
دست رفته " ی پرۆستدا یا "تولیس" ی جیمز
جۆیسدا، رووداوه کان رووداویکی
ده رووین یانی رووداوه کان خه ریکه له نیو
ده روونی کاراکتیردا ده که وئ. ته نانه ت له
نیو خودی رۆمانه کانی بیکیت دا وه ک
"مالون می میرد" یا "مالوی" ده بی نی
کاراکتیریکمان هه یه که ته نیا پاکشاوه. له
"مالون می میرد" دا که سیکی په که وه ته که
توانایی هیه بزوتنیکی نییه، ته نیا ده توانی
بیر بکاته وه. ئه وه ناتوانی زۆر کاردانه وه و
ره نگدانه وه ی شانۆیی له سه ر دیمه نه که
بخولقینی. رووداوه به لام رووداوه که
ده روونییه یا له "تولیس" ی جۆیسدا و "در
جستجوی زمان از دست رفته" ی
پرۆستیشدا هه ر وایه. شته کان خه ریکن له
بیره وه ری ده روونی قاره ماندا روو ده ده ن.

ساكاره شانۆيه كانه. دياره ئيمهش چارهروانى ئهوه ناكهين كه كتوپر بهم ئاسته بگهين بهلام دهبي سهرنج بدهين كه ئهوه ئيديئال و ستاندارده دروسته كانه. بههه حال ئيمه جارئ وهك بهشى يه كهم دهبي سهرنج بدهين كه ديالوگه كهى ئيمه دهبي بتوانئ:

1- كهسايه تيمان بناسينئ.

2- رووداو بخولقيينئ.

3- بهرهمهينهر وزيندوو بئ.

4- فهزاسازى بكا.

وهك ئاخري خاليك كه له سهر ديالوگ دهبي بيليم. باسى لهحن و راويژه كه له شانۆنامه نووسيدا زور گرنگه. ئهوهيه كه ئيمه بتوانين راويژى ههر كام له كهسايهتويهكان جياوازي ههبي له گهلا راويژى كهسايهتويهكى ديكه. ناكري ههموو كهسايهتويهكانى ئيمه له شانۆنامه دا وهك يهك بدوين بهلكوو دهبي كهسايهتويهكان به پي بارودوخيك كه هه يانه: پيگه كومه لايهتى، دۆخى دهرووناسى، ميژوويى، كاتى و شوينى و... رهچاو بكهين و به پي ئهوه راويژ بۆ كهسايهتويهكانمان ههلبژيرين. له زمانى كورديدا لهو بواره زور كهم كار

تو دهليى سهلام چۆنى؟ ئهويش بلئ باشم زور سپاس. ئه ديالوگه ههر لي ره راده وهستئ و دهبي به ديالوگيكي راوهستاو و نهزوك. بهلام وهختيك دهليى سهلام چۆنى؟ ئهويش دهليى هيج باش نيم. ئه "هيج باش نيمه" پرسياريك دينته ئارا كه بۆ باشى نئ؟! وهختيك كاراكتيري بهرانبهر دهيههويى ولام بداته وه شتيك دهليى يانى ههر ديالوگيك له دلي خويدا ديالوگيكي تر بهدى دينئ. ئهوه ديالوگيكي نهمايشى دروسته كه حهتمه دهبي ئهوه كهسانه شانۆنامه دهنووسن زور ئاگادارى ئهوه بن. دهنه ئه گهر غهبرى ئهوه بئ شانۆنامهكان پر دهبي له ديالوگه ليك كه دهبينى تايبهتمهنديان ئهويه كه تهنيا كاراكتير دهناسينئ يا فهزا و دۆخمان بۆ وينا دهكا. بهلام له راستيدا ديالوگى شانۆيى دهبي هاوكات جيا له وهى كه كهسايهتى بناسينئ و جيا له وهى رووداو بباته پيشئ و ههروهها جيا له وهى كه فهزا ساز دهكا دهبي بشتوانئ ديالوگيكي بهرهمهينهر بئ يانى له دلي خويدا ديالوگى دواى خوى بهدى بينئ. ههلبهت دياره گهيشتن بهو قوناغانه كه باسى دهكهين پيوستى به كار و راهينانيكى يهكجار زور ههيه. چارهروانى ئهوهش نيه كه سيك له سهرهتاوه بهوه بگا تهنا ته لهوانهيه كهسانيك كه ساله هاهيه ئهزموونى شانۆنامه نووسيان ههيه هيشتا بهو ئاسته نه گهيشتوون ئهوه جياوازي

سه‌ره‌تا زیاتر له‌سه‌ر دیالۆگ بوو وپیم وایه
بۆ ئه‌و جه‌له‌سه‌یه به‌س بێت. هیوادارم
دۆستانیکێ زۆر ئه‌و راهیانه به‌جێ بێنن.
تا له‌بیرم نه‌چۆته‌وه له‌ جیهانی ئه‌ده‌بیاتی
داستانیدا زۆربه‌ی چیرۆکنووسانی گه‌وره
که‌ ئیمه‌ ده‌یانناسین زۆربه‌یان خۆیان له
قه‌ره‌ی شانۆنامه‌نووسین داوه و زۆربه‌یان
شانۆنامه‌نووسی زۆر گه‌وره‌ن. له‌ خودی
چێخۆفه‌وه بیگرن که‌ کورته‌چیرۆک
نووسیکی زۆر قه‌وییه و له‌ عه‌ینی حاڵدا
خاوه‌نی کۆمه‌لیک نه‌مایشنامه‌ی زۆر
به‌هێزه. له‌ خودی بیکیتته‌وه بیگرن تا ئه‌لبیر
کامۆ ژان پۆل سارتر و... هه‌موو ئه‌وه‌که‌ سانه
هه‌م چیرۆکیان نووسیوه هه‌م شانۆنامه‌یان
نووسیوه. هه‌ر ئه‌وه‌ش بۆ خۆی به‌لگه‌یه‌که
که‌ به‌ ئیمه‌ ده‌لی چیرۆک و شانۆنامه زۆر
زۆر له‌ یه‌ک نزیکن و بۆ هه‌ر
چیرۆکنووسیکی پێویسته که‌ شانۆنامه
بناسێ، وه‌ک چۆن بۆ هه‌ر شانۆکاریکی
پێویسته له‌گه‌ڵ جیهانی چیرۆک و چیرۆک
نووسی ئاشنا بێ.

هیوادارم که‌ هه‌تمه‌ن دۆستانیکێ زۆر له‌م
پڕۆسه‌یه‌دا به‌شداری بکه‌ن و چون له
کۆتاییدا سوودی باشی بۆیان ده‌بێ. زۆر
سپاس. هه‌ر بژین.

کراوه واتا ئیمه‌ جیاوازی راویژ و زمانیمان
به‌داخه‌وه زۆر زۆر له‌ خواریه‌یه. به‌ گشتی
نووسه‌ران وه‌ک یه‌ک ده‌نووسن، له‌ یه‌ک
له‌حن و زمانی هاوشیوه که‌لک وه‌رده‌گرن،
به‌ گشتی شاعیرانه نووسین زۆر باوه. من
دژی شاعیرانه نووسین نیم به‌لام له‌ جێی
درووستی خۆیدا. له‌ دیالۆگ نووسین
پێئالیتیه‌ی زمانی زۆر گرنگه‌ یانی ئه‌وه‌ی
که‌ هه‌ر که‌سیک به‌پێی ئه‌و دۆخه‌ بدوێ،
ته‌نانه‌ت تۆ ناتوانی پاساوی ئه‌وه‌ بێنیه‌وه
که‌ کاراکتیره‌که‌ی من شاعیره‌که‌ وابوو ده‌بێ
شاعیرانه قسه‌ بکه‌. هه‌ر له‌ راستیشدا وا
نییه. ئیمه‌ دۆست و رفیقی شاعیرمان زۆره‌،
ئایا شاعیریکی له‌ هه‌موو ساته‌کانی ژیاویدا
به‌ شیعر قسه‌ ده‌کات؟ له‌ راستیدا ده‌زانین
وا نییه. ئه‌و رێئالیتیه‌ی زمانیه‌یه و زۆر
گرینگه‌. چون برپاره ئه‌و که‌سایه‌تیانه وه‌ک
که‌سایه‌تی زیندوو هه‌لسوکه‌وت بکه‌ن.
به‌لام نه‌بوونی ئه‌و شته‌ له‌ ئه‌ده‌بی کوردیدا
هیچ پاساویکی نییه‌ بۆ ئه‌وه‌ی کار نه‌که‌ین!
چونکه‌ ئاخری ده‌بێ له‌ شوێنیکه‌وه ده‌ست
پێ بکه‌ین و چ شوێنیک باشتتر له‌ فه‌زای
کارگه‌یی که‌ ئیمه‌ بێین ته‌جره‌به‌ و ئه‌زموونی
ئو راویژه جیاوازان به‌که‌ین و ئو راویژه
تاقی بکه‌ینه‌وه و بزاین درووستترین
راویژه‌کان کامانه‌ن؟ چون ده‌توانین کاریان
پێ بکه‌ین؟ به‌هه‌ر حاڵ وه‌ک به‌شی یه‌که‌م و

پاشكۆ

پاشكۆى يەكەمى چىرۆكەلە «شاننامە»

«شاننامەى "سۇما"»

شەرمىن سالىحى

(پەردەى يەكەم)

(كاوۋە لەيلا لە سەر بەردىكى گەۋەرە دانىشتوون، كاۋە چىۋشەققەكانى لە پال خۇيا داناۋە)

كاۋە: ئەزانى ھىچمان بۆۋىتن نەھىشتەسۇ؟

لەيلا: ھەھھھھ ئەررى جا دواى ئەم گشتە سالە و ئەم ھەموو ئىنتزارە چە ماۋە بىژىن

كاۋە: ...

لەيلا: تۆ بىژى ئەمە خەۋ نەۋى؟

كاۋە: نە عەزىزەكەم خەيالوۋ راحەت وى ئاخىرى خەۋەكانمان بوۋە پراسى؛ تازە ھىچ كەس ناتانى

لەيكمان بىكات

لەيلا (ھەلدەستىتەۋە): چەننى خۇشچالەم كاۋە گەرەكمە ۋە دەنگ بەرز ھاۋار بىكىشم

...خۇۋۇۋۇشم...

كاۋە: سىسىسىسىس باۋكت ئەژنەفى دۋارە ئەكەۋىتتۇ بان دەندەى لەج

له یلا (دهست له سه رشانى كاوه): نا كاوه گيان ئه مجار ئيتىر به قسه ی ناكهم، ساكه كه م ئه پيچمه و
و بو هه ميشه له ته كتا تيم

كاوه: ئه رى چهن را وتم له يلا بىرو با ئيره به جى بيلين بچينه ئه و ديو به قسه ت نه ئه كردم
له يلا: منيش ئه موت ژيانم بى ره زايه ت باوكم ناوى ناوى ناوى نه ناوى...

كاوه: باوكت هه ميشه ئه يوت مه حاله ئيجازه به م كچم بوته ژن لوتى هه هه هه هه

له يلا: منيش لو وتم لى هه له سووړاند و په نجه م پوهه پوهى ئه گرت و ئه موت: باوه ئه و لوتى نيه
هونه رمه نده؛ تهاو كورسان و كرماشان و ئيلام؛ ئه م ديو ئه و ديو ئه م لا ئه ولا گشتى ئه شناسن.

كاوه: له يلا نه توت ئاخري چۆن پازى بوو؟

له يلا: پوژى وتم بابە يه را فه قه ت يه را گوئى بگره؛ وتى: خه فه به كه نيشكى بى چه شم و پوو
ئهم كورپه هه رزه مه شرووبيه وه كار تو ناخوا

كاوه: هه هه هه هه ئه رى ئه يوت ئينسان مه شرووبى پوو له هه ر كوئى بكا فريشته كان پوهى
تيناكهن.

وه لى له يلا من مه شرووبى نه بووم نازانم كى وه گوئى باوكتى خوئندوو ئه م كورپه...
له يلا: ...

كاوه: ئى له يلا قسه كه م پى برىت، ئاخري نه توت چۆن پازى بوو؟

له يلا: گورانيه كه م وه زور پى گوئچكه دا... ئه و وه خته بيدهنك بوو، وه ك ناوى وه سه ر ئاگرا
بكه ي له جى خوى نيشتو

كاوه: له يلا ئه م جله سپيانه ت پى ناكه فى مه گه ر تو سوورت نه پوشتوو؟

له يلا (سه يرى خوى ده كات): ئاى كاوه نازانم ئه م جليله م كه ي له به ر كردييه...

كاوه (سه يرى له يلا ئه كات): ...

له يلا (چيوشه ققه كان ده بينى): كاوه ئه مانه چين؟ هه لسه سه رپا ده ستتم بده رى

كاوه (ده كه ويى): ئه و پوژه بوومه له رزه گه وره كه هات ...

چیرۆكه له / ژماره 5

ژنی دراوسێ (سۆمای دووسالانی له باوهشه) : ئه‌ی هاوار مه‌ردم، سۆما ره‌قی برده‌سۆ، ئای پۆله
ئای...

(په‌رده‌ی سییه‌م)

(کاوه به‌ چۆشه‌قکه‌کان چادره‌که‌ ده‌رووخینی)

پیاوی نه‌شناس: سلام "سلاو"

کاوه:...

پیاوی نه‌شناس: ببخشیه‌ آقا می‌تونیم چند دقیقه‌ وقتتون رو بگیریم؟ "بیوورن به‌ریز ده‌توانین
چه‌ند خوله‌کی له‌ کاتتان بگیرین؟"

کاوه:....

پیاوی نه‌شناس: دولت برای شما تسهیلاتی رو در نظر گرفته. "حکومه‌ت بۆ ئیوه‌ چه‌ن
ئاسانکارییه‌کی له‌ به‌رچاو گرتوه‌"

کاوه:...

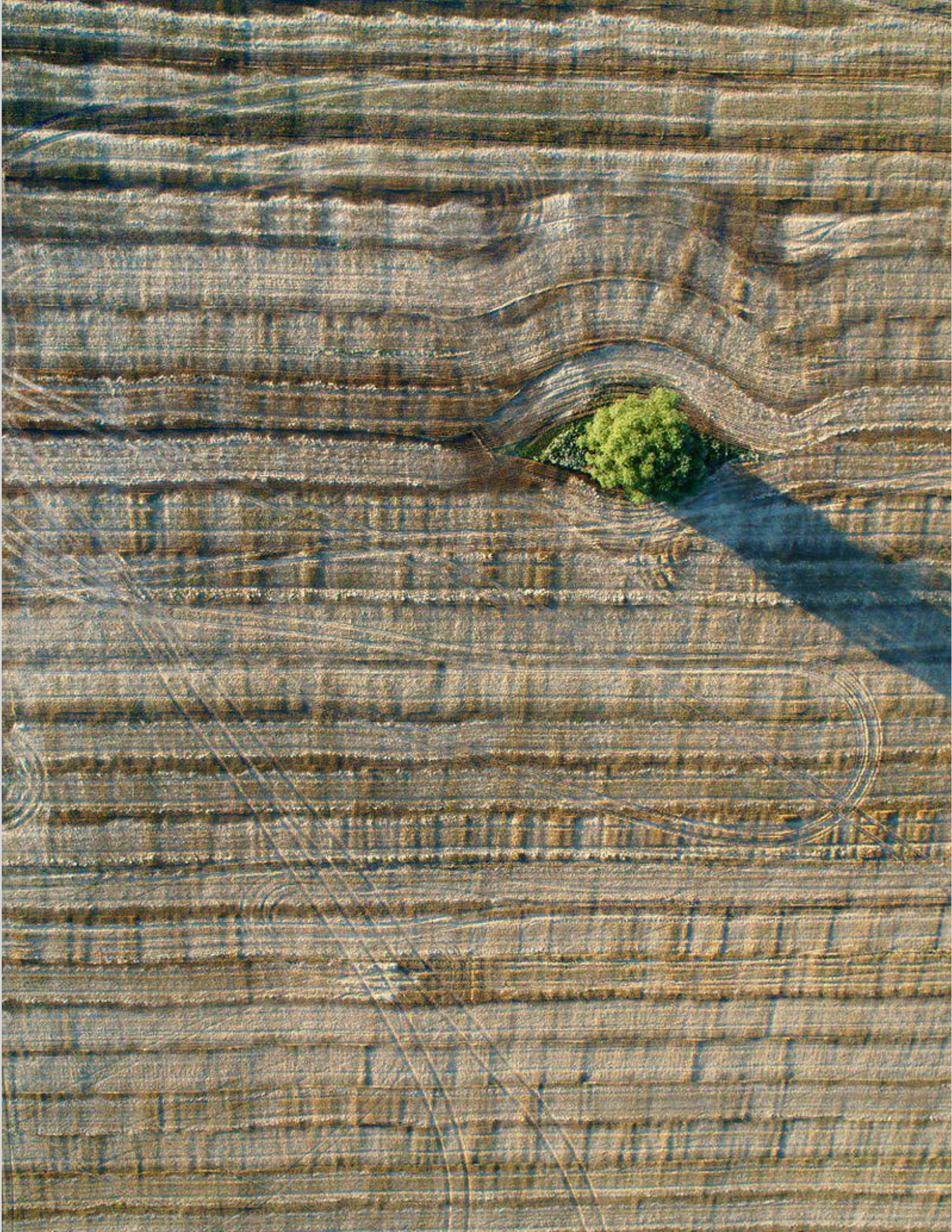
پیاوی نه‌شناس: علت مرگ دختر بچه‌تون... "هۆکاری مردنی کچه‌ ساواکه‌ت..."

کاوه: هه‌ر ئیسه‌ گۆرتان گوم بکه‌ن لیڤه‌!

(په‌رده‌ی کوتایی)

کاوه: (گالوینی نه‌وتی به‌ ده‌سته‌وه‌یه):

ئه‌شی خوه‌م و ئه‌م چادره‌ له‌عنه‌تییه‌ بسووتینم.

«شاننامهی "نانو موبایل"»

له یلا خاکی

[خووشکه هه‌لیم و باجی خه‌ریکی نان کردنی نه . محهمه‌د هاتوه له کنیان دانیشتهوه]

خووشکه هه‌لیم:های هه‌ی ئه‌و ر‌فیده‌یه‌ش هه‌ی زه‌مانی دایکمه به ره‌حه‌ت بێ. هه‌یچ کۆی به هه‌یچ کۆیه وه نی! باجی ده‌بی یێکی دی چاکه‌م. ئااخ ئاخ.. ئه‌و کور‌ه‌ش نانو په‌نیره که‌ی ئه‌گه‌ر بخوا محهمد ئه‌وه کوێر نه‌بووی؟ له‌وه‌تا هاتویه ئه‌وه سه‌رت ده ئه‌و گووشیه ی دایه! نانه‌که‌ت بخۆ.

باجی:ئاگات لێیه خووشکه هه‌لیم ده‌سحیبی چاکه

محهمد:تێکنۆلۆژیایه‌تێکنۆلۆژیا ده‌سحیبی چی! پله هه‌لیم مائه گۆرانیه‌کم بۆ بلی

خووشکه هه‌لیم:ئه‌وه چوون بوو سه‌رت هه‌له‌ینا؟! گۆرانی چی؟

محهمد:پلی گیان پلی. هه‌ر ئه‌و جار ;ها ئه‌وه‌تا ئه‌وه‌ش شمشالێ بابم بۆت لی ده‌دهم .

خووشکه هه‌لیم:ته‌مه‌شا ئه‌وه چهن بێ عاقله نابینی رۆله ئه‌وه نانی ده‌کم!؟

محهمد:پلی به خودای لیت ناگه‌ریم هه‌ر ده‌بی بۆم بلی

خووشکه هه‌لیم:لیم گه‌رێ محهمد زۆر ماندوومه هه‌وسه‌له‌م نیه بابم

محهمد:پلی جا جغه‌ره‌شت بۆ ده‌کرم قه‌وڵی پیاوان بێ

خووشکه هه‌لیم:جاری پێشوو زۆر چاکت بۆ کریم نۆره‌ی ئه‌و جاره‌ها؟

محهمد:با ئه‌و ر‌فیده‌یه‌ت لی بقاچینم ئه‌گینا بۆم ناله‌ی .حه‌تتا بۆشم نه‌لێی ویت ناده‌مه‌وه

خووشکه هه‌لیم:کۆره هه‌تیوه بیه‌ینه‌وه بزانه ئه‌و ر‌فیده‌یه ی بۆ کۆی ده‌بی لیم خه‌را ده‌که‌ی!
کور‌ه بینه ئه‌و سێ چوار ئه‌نگوت کانه‌مان ماوه با خه‌لاس بین مه‌حه‌له‌م مه‌که!

باجی:ئای ئای محهمه‌د کورم ئه‌وه بۆ وا ده‌که‌ی مه‌حه‌له‌مان مه‌که دره‌نگه ئه‌وه نوێژه ئه‌لحان
بابت دیته‌وه

محەمد: نه ئا هەر ده‌بی گۆرانی بلی

باجی: رۆله ئه‌لحان بابت دیته‌وه بچوو ژورێ به بابت بلی له پوورت گه‌رێ کاری هه‌یه

محەمد: ئه‌و هه‌رامزادانه که چه‌لیان کردم ده‌نگی پله هه‌لیمیان پێ خۆشه.

خووشکه هه‌لیم: ئه‌و ر‌فیده‌یه‌م لی خه‌را مه‌که ئه‌وه بۆ وا هار بوویه هه‌ل مه‌یه.

باجی: چاچا کو‌ره وا مه‌که ئه‌و لیچکه‌یه‌م به‌رده! کو‌ره بۆ وا ده‌که‌ی ده‌ تندورێ ده‌ که‌وی
داده‌پلۆخیی هه‌داده هه‌ل مه‌یه

خووشکه هه‌لیم: دا ئه‌و تیرۆکه‌م وی ده‌ باجی با بیگه‌یی‌نمی

محەمد: ئه‌ی بابه ئه‌ی بابه مۆبایله‌که‌م

باجی: کچی خوشکه هه‌لیم تیرۆکه‌که‌ی ده‌شکی‌نی کچی کچی

خووشکه هه‌لیم: ئه‌و ر‌فیده‌یه‌م وی ده‌ وه هه‌تیوی هه‌تیو قه‌ت نابێ به هیهچ ده‌گه‌له توومه .ته‌ماش
هه‌ر ده‌لی بابیتی کو‌ره ر‌اوه‌سته.

باجی: سه‌رت ده‌ قوو‌رێ نه‌ نێ ئه‌رێ وه‌للا! ئه‌و سه‌رشیلکانه‌ت هه‌موو خر کردوه ئایارۆ ئه‌و
ئارده هه‌موو به‌ گۆ‌رێ وه‌ر بوو!

محەمد: هاهاها پلێ ناتوانی بم‌گری

خووشکه هه‌لیم: کو‌ره... هه‌ هه‌ هه‌... ئه‌ی خینکام با دانیشم.. ئه‌ی... ولاهی پیر بوومه په‌کو‌واله
لاق که‌وتم

محەمد: گۆرانی‌که‌م بۆ ده‌لی؟

خووشکه هه‌لیم: خودا چاکه‌ت بۆ نه‌کا نا حيسان له ده‌نگیش که‌وتم با به‌ریک به‌سه‌یمه‌وه له
کو‌لم وه‌به

باجی : ئه‌دی ئه‌و هه‌مۆ هاتو هاوه‌رتان له چ بوو ده‌ بۆت کووت با دی

محەمد: ها ئه‌وه‌ش ر‌فیده‌که‌ت فه‌رموو خان باجی م بۆ بلی باشه؟

[خووشکه هه‌لیم چه‌پۆکیکی پێ دا ده‌ دا]

خووشکه هه‌لیم: هه‌نده ی دی در‌ا

محەمد:خۆت نارەحەت مەكە پلێ رڤیڤه چیه؟ مۆبایل موهیممه!
[محەمد شمشالی هه‌ڵ ده‌گرێ و لێ ده‌ دا مۆبایله‌كه‌شی هه‌ڵ ده‌كا]
خوشكه‌ هه‌لیم:

هه‌ر چه‌ن ده‌كه‌م فكر و رايه‌ خان باجی
گه‌وه‌رم كه‌وته‌ ده‌ریایه‌ خان باجی
به‌سه‌د غه‌وواس بۆم ده‌ر نایه‌ خان باجی
خان باجی مه‌رۆ گول باجی مه‌رۆ خان باجی
هانێ خه‌نجهر بێنه‌ بـم گووژه‌ یانی چی
هه‌ر چه‌ن ده‌كه‌م لێروو له‌وێ خان باجی
ئه‌و دلم به‌ بێ تۆ ناسره‌وێ گول باجی
میوانی تۆم سبحه‌ ی شه‌وێ خان باجی

باجی:هاااای هه‌ی حه‌تا نه‌مری قه‌ت ناحه‌سییوه‌ وه‌ره‌ خوشكه‌ هه‌لیم ده‌نگه‌ با خه‌لاس بێن.
خۆزگه‌م به‌ دلی خۆت رۆله‌
خوشكه‌ هه‌لیم:بۆ باجی ئه‌وانه‌ش به‌شی خۆیان خه‌موو کویره‌ وه‌ریان هه‌یه‌ دایکم وه‌ده‌زانی هه‌ر
بۆمه‌یه‌؟

محەمه‌د:هااا فه‌ رموون دۆستان ده‌نگی پله‌ هه‌لیمی من;تازه‌ له‌ تندووڕیم لێ کردۆته‌وه‌; بۆم
ناردن

باجی:کچی ئه‌ری وللاهی هه‌ر بۆمه‌یه‌ ده‌نا ئه‌لحان ده‌و سه‌رده‌مه‌ی دا کی نانی ده‌کا ئه‌و پیاوه‌
لێ ناگه‌رێ ده‌نا وللاهی زه‌مانی نان کردنی نه‌ماوه‌ خوشکێ
خوشكه‌ هه‌لیم:بۆ مه‌ وابۆ دایکم هه‌ر واش ده‌بی و هه‌ر واش ده‌ مینێ

«شانۆنامه‌ی "جه‌نده‌می سارد"»

مریهم قازی

(سه‌حنه: دوو به‌شی شانۆ به‌ ده‌رکه‌یه‌ک لیک جیا کراونه‌ته‌وه، له‌وبه‌ری قفلێک به‌ ده‌رکه‌که‌وه و ده‌للاقه‌یه‌کی چکۆله‌ی نه‌رده‌ریژ کراو ته‌نیا جیی روانینی زیندانی و زیندانبا‌نه، زیندانبا‌نیکی ژن له‌ دیوی قفله‌که‌و و زیندانییه‌کی ژن له‌ دیوی زیندانییه‌که‌یه. ده‌نگی بانگ دئی و زیندانی راست ده‌بیته‌وه و زه‌رده‌ریک له‌ دیوار هه‌لده‌قه‌نی. ده‌چیته‌ لای نه‌رده‌که‌ و روو له‌ زیندانبا‌ن ده‌کا که‌ له‌سه‌ره‌خۆ دئی و ده‌چی و گوی ناداته‌ زیندانی.)

زیندانی: روژیکی دیش به‌سه‌ر چوو ده‌زانی؟ ئەمن هه‌روا لی‌ره‌م و ئەتۆش به‌رده‌وام له‌وبه‌ری دئی و ده‌چی، ئاگات لی‌یه هه‌موو بیروه‌وشمان له‌سه‌ر یه‌که؟ له‌وه‌تا که‌وتووینه‌ کن یه‌ک ئەوه کاری من و تویه. ئەمن دلێم ره‌نگه‌ بۆتۆش زۆر ناخۆش بێ که‌ ناچاری روژی سه‌د جارم ببینی و ره‌نگه‌ زۆر له‌وه‌ش بترسیی له‌وه‌ی که‌ له‌وانه‌یه‌ جاری دوا‌یه نه‌م بینۆه؟

ده‌س له‌ نه‌رده‌کان ده‌کاته‌وه و واوه‌ دئی. ئاماژه‌ به‌به‌نده‌که‌ی ده‌کا

زیندانی: (به‌ده‌نگی به‌رزتر له‌ دوا‌یه و به‌ ته‌وسه‌وه) مارمی‌لکه، بالنده‌ بم ناتوانم لی‌ره‌ برۆمه‌ده‌ر!

(ده‌گه‌ریته‌وه لای نه‌رده‌کان و ده‌ستی پیده‌گری روو له‌ زیندانبا‌ن به‌ پیکه‌نینه‌وه)

زیندانی: جاریوا‌یه ده‌لیم بریا می‌ش بام، ره‌نگه‌ به‌ می‌شکووژی‌ک وه‌دوام که‌ون به‌لام من حه‌ولم ده‌دا نه‌مگر نه‌وه، (به‌ توو‌په‌یی) به‌لام ئاخر کی‌ت دیوه‌ تا ئیستا بووبیتته‌ می‌ش؟ ده‌ قسه‌یه‌ک بکه‌ مالدویران له‌ چی ده‌ترسیی؟ ئی‌ره‌ چی لی‌یه؟ کی‌ی لی‌یه جگه‌ له‌ بۆنی قفل و ژه‌نگ و ئاسن؟

(زیندانان گوئی ناداتی ههرواسر دیت و دهچی. زیندانی ههه له جیگای خوی لهبیرهوه چوووه.)

زیندانی (بهدهنگی بهرز) : سهلام!

(زیندانان بیدهنگه)

زیندانی: دایکم دهلی سلاو سوننهته و جوابدانهوهی فهرز، ناتهووی جواب دهیهوه؟ دایکت ئهوهی فییری تو نهکردوووه؟ دهزانی جاران ههه زگم بهخۆم دهسووتا و ههسههته به حال و روژی تو دهخوارد ، بهلام باوهه که ئیستا زیاترله خۆم زگم به تو دهسووتی. دهزانم ئهه بیدهنگیهته چهنت تازار دههه، چاکه ئهمن جاروبار کهس و کارم دینه لام بریک قسه دهکهه ، ئهوهدهمیش توی چارهههش هیچ نالی هیچ ناپرسی، تهنانهت جوابی سلاوی دایکیشم ناویری بدهیهوه، ناویری لهوشتانهی بو منی دینی هیچی لیوههگری، ئهگهه وهریشته گرت مالت به قویری نهگیری ئهوهدهمیش بو سپاسیکی ناقابیل زارداناچهیری. دهزانی جاریوایه خهونت پیوه دهبینم.

پهردهی دووههههه

(مۆسیقایهکی ترسینهه له ژووری زیندانی دهکهس که سهههتاپا رهشیان لهبههردایه قفلکیان بهدمهوه و بیهووده دینه پیش و دهگههینهوه. زیندانی به نیویان دا به ترسهوه دیت و دهچی. دوایه وهک شیتان دهس به گوئی دهگری و وهکوو شیتان به عههزی دا دهکهوی)

(زیندانی دهس له نههدهکهی بهههدههه ، سهههه داههههه و نائومیده به دهنگیکی کز)

زیندانی: نازانم بو پیمخۆشه بزانهه گهه یهکی وهک تو که پیشهه ئهوهیه تا نههیلی ئی وهک من قهت رهنگی ههتاو نهبینی، ئهوکاتی وهقهسه دی دهلی چی؟ ئهتو که تهواوی تهمهنت بیه بهسهراوهتهوهتهوه...

(دهنگی بهرز دهکاتهوه، به پیکهنین)

زیندانی: ئەتۆ لەبەر من ئاگات لەخۆت براوه، لە راستیدا ئەو ئەتۆی که به حەبسی ئەبەد
شەرمەزار کراوی وەکوو یەکی.

(زیندانی وەکوو شیتان قاقا دەکیشی. کتوو پر بێدەنگ دەبی، غار دەداتەوێ کە نەردەکە)

زیندانی: ئەتۆ دەزانی ئیستا کێهەمان زیندانین و کامەمان زیندانبان؟ ئاخەر ئەگە ئیواران دوا
تاو پەڕان دەمبەیه هەواخۆری، ئەو دەمیش کە لەبەجە کە لە دەستی هەردو کمان دایە؟ تۆ گالتهت
زەو حالە نایا؟ قەت لەخۆت پرسیوێ فەرمان لە چی دایە؟

(زیندانی وەکوو شیتان قاقا دەکیشی)

زیندانی: حەسارە کەش... حەسارە کەش بۆ هەردو کمان وەک یەک وایە، (دەنگی بۆر دەکا و
دەستەکانی وەکوو دیوێزمە هەڵدین) دیواریکی سمیتی قەلش قەلشی بلیند کە بەو هەش
رانه وەستا و دەوراندەور تیلدرووشیان لێهالاندوو. ئەو هەموو توورە کە رەشە بابر دەلێش
پێیوێ گرفتار هاتوون و بەهەوای بای ئەو شوینە وەسەما دین. ئەتۆش هەر ئەوێ دەتوانی
لەوێ بمینیوێ کە من لەوێم! ئەمن پێمخۆشە بە دەوری حەساریدا هەلیم ئا لێرە تەنیا
جاوازیمان وەردەدەکوێ، هاچەر! هاچەر کە بە دەس تۆیە، کە لەبەجە کە دەکەیهوێ و ئەمن هەلیم
، ئەو دەمیش هەرچی هاوار دەکەم کە هەلێیییییییییی، هەلێیییییییییی، بەدەخت
هەلێیییییییییی جواب نادەیهوێ. لە قولینچکیک هەلێدەکوڕمی و چاو لە من دەبڕی.

(زیندانی دەگەریتەوێ رووبەرووی تەماشایەکان)

زیندانی: شەرت بی تا وەقسە نەهینم دەس هەلێدەگرم. (روو لە زیندانبان دەکاتەوێ) لەوێ
روژێو هەوا خۆرییە کەشم مالت بە قوڕی گیرێ.

(ئاشپەزێک دی لەسەر کەشەفیکی کۆن پێخۆری زیندانی هیناوە. بە پەله هەلێدێ بەوپەڕی
تامەزروییەوێ دەنگ بۆ کرانەوێ قفلە کە رادەدێرێ و چاو لە کرانەوێ دەرکە کە دەکا و هەر

بەزۆۋە دەرگەكە دادەخرىتەۋە. دادەنىشىتە سەر ناخواردنەكەي. ھىندەي پىناچى دەنگى بانگ بەرز دەبىتەۋە، راست دەبىتەۋە زەربدەرىكى دىكە لىدەدا)

زىندانى: تاچار بانگى دىكە رۇژىكى دىكەش تىپەر دەبى. ئەمن و توش ھەروا لە پشت ئەو دەرگەيە ئەسرەين

(سەرى ھەلدىنى و ئاماژە دەدا بە موزايىكەكانى بەر پى)

زىندانى: بۇ وىنە ئەو ھەشت دەنگە موزايىكەكانى بەر پىت! ئىرە زۆر شوينىكى سەيرە، كاتىك دەس بەسەر ئازادى يەككى دادەگرى كتوپر ھەموو شت دەگۆر، رۇژى وايە ھەزارا چركە دەبژىرى تەنيا بۇ ئەۋەي چەن كاتژمىر لە دەۋرانى دەسبەسەرىت تىپىرى، دوايە لە پر حىسابت لە دەس دەر دەچى و ناچارى سەرلەنۇي دەس بىكەيەۋە بە بژاردن! يانى دەگەرىيەۋە ژىر سىفر، ھەۋەلى خەت! تۆ ھەر دەژمىرى و ھەر حىسابت لە دەس دەر دەچى و ھەر دىۋە ھەۋەلى خەت، ژىر سىفر... چەندە ترسىنەرە كاتىك دەزانى دواي ئەۋەموۋە ژماردەنە تەنيا چەن رۇژ لە دەيان سالى تۆ تىپىر يۈە، ۋەكوو شىتانت لىدى، پىت سەيرە چۆن ھەشت موزايىك دەبىتە ھەزاران موزايىك، پىت سەيرە كە پەم دۆخە جەھەندەمىيە لە شىۋەي ھىچ شوينىكى دىكە نيە، كاتىك تەنگاۋ دەبى و بەھۆي ئەۋەي كە كاتى ھەۋاخۆرى نيە ناچارى بۇ ئەۋەي شوينى ئەژماردەنە كانت بۇنىشى نيە تەسەر بەپەلە ئەۋ قاپە خوار و خىچەي دوۋدەنكى نۆك دەگەل چلكاۋىك تىدايە بەپەلە رۆكەيە سەر كەشەفەكەت و مىزەكەت لەۋ كەي، لە كاتىكدا سوور دەزانى جەمى دوايەت ھەرلەۋەي دا نانى دەخۆي و سوور دەزانى چەن زىندانى دىكەش لەوقاپە بە ناچار تىپىر ياون. ئىدى وردە نازانى چ بە چىە؟ چ چاكە و چ خراپە، ئازادى چىە و دىلى چىە ۋەھات لىدەكەن لە ئىنسان بوۋنى خۆت پەشىمان بى، لەۋەي كە رۇژگارىك بەسەر ئەۋ زەۋىيەدا ھاتوۋى و چوۋى گريانت بى و زگت بە خۆت بسوۋتى...

(دەنگى بانگى ئىۋارى دى، بەپەلە راست دەبىتەۋە و زەربدەرىكى دىكە لىدەدا)

زیندانی: رۆژێکی دیکه‌ش به‌سه‌رچوو، من و تۆ به‌رده‌وامین له‌ هاتووچۆ له‌سه‌ر ئه‌و هه‌شت مووزاییکه‌ به‌ بۆنی قفل و ژه‌نگ و ئاسنه‌وه!

(کتوو پر زیندانی راست ده‌بیته‌وه‌ چاوبه‌ستیکی شری پێیه‌ له‌ چاو ده‌به‌ستی و بی‌ره‌و و به‌ویدا ده‌س ده‌کوته‌).

زیندانی: رۆژێک که‌ نازانم چه‌ن هه‌زار جارم گو‌ی له‌ ده‌نگی بانگی ئیواری ببوو، ئه‌و قفله‌یان کرده‌وه‌ چه‌رخێکی دروومان و تۆپێکیان پارچه‌ هینابوو، کوتیان له‌رووی ئه‌و چاوبه‌سته‌ هه‌رچه‌ندی توانیت چاوبه‌ست بدروو، له‌خۆشی ئه‌وه‌ی که‌ کاریک په‌یدا ببوو پێده‌که‌نیم و له‌ خه‌ژمه‌تی ئه‌و چاوبه‌ستنه‌ ده‌گریام، پێده‌که‌نیم و ده‌گریام و ده‌م دروو، هه‌زاران چاوبه‌ستم دروو تا ده‌هات تیژتیه‌تر کارم ده‌کرد، ده‌بوو کاریکم کردبا هه‌زارانی دی ئیتر هیچ نه‌بین، هیچ هیچ، وه‌هام ده‌دروو تا هیچ که‌لینیکی نه‌می‌نی، چون ئه‌و کاته‌ ئه‌من ئی خۆم ده‌به‌ست و ده‌یانبردمه‌ شوینی لیپرسینه‌وه‌ شتی سه‌یرم له‌ بن که‌لینی چاومرا ده‌دیت، ئه‌و شتانه‌ی بۆ هه‌تاهه‌تایه‌ له‌هه‌رچی وشه‌ی جوانی کوتبووم بێزار بووم به‌راستی نرخی ئه‌و وشانه‌ بۆ ده‌بوو ئه‌وه‌نده‌ گران با...

(چاویلکه‌ که‌ له‌ چاوی ده‌کاته‌وه‌، به‌ کو‌لی گریان)

زیندانی: خودا غه‌ززه‌ب له‌وانه‌ گری زیندان و زیندانی و زیندانبا‌نیان دانا، به‌ ده‌رگایه‌کی رق ئه‌ستوور به‌ بۆنی قفل و ژه‌نگه‌وه‌. دلم زۆر به‌وه‌ش خۆش نیه‌ رۆژێک له‌م شوینه‌ ده‌رپه‌رم ئه‌وده‌میش من و تۆ ته‌نیا جی ده‌گۆڕین من ده‌بمه‌ زیندانبا‌ن و تۆ ده‌بی به‌ زیندانی به‌ مه‌ودای ده‌رگایه‌ک به‌ بۆنی قفل و ژه‌نگ و ئالقه‌ریزه‌وه‌. ده‌ی ئیستاشی ده‌گه‌ل بێ فه‌رقی من و تۆ له‌ چیدا‌یه‌؟ له‌راستیدا وه‌هایان پێکه‌وه‌ به‌ستووینه‌ته‌وه‌ که‌ هیچکات ئه‌و ده‌وره‌ باتله‌ کو‌تایی نایات. هه‌ردو کمان زیندانی و له‌ هه‌مان کاتیشدا هه‌ردو کمان زیندانبا‌ن. مه‌ودا که‌مان ته‌نیا ئه‌و ده‌رکه‌ سارد و سه‌ریه‌ و به‌س.

(زیندانی مستیک له‌ ده‌رگا که‌ را ده‌کیشتی، زیندانبا‌ن هه‌روا خه‌وی لێکه‌وتوو. ده‌نگی بانگی به‌یانی دی زه‌ربه‌ریکی دیکه‌ ئه‌وجار به‌ پێچه‌وانه‌ لێده‌دا.)

زیندانی: ئەوێش ئال و گۆر رهزمی ههرمان و تیدا نهچوون... ئەری پێش وهی بێمه ئێره خهريکبوو شتیکم دهنووسی، نووسیبووم دهرسیم رووبارهکان بهر له گهیشتن به دهريا وشک بن، دهرسیم چیت بهزاییهکان بهفر نهگرن و پپی و شوینی ریبوارهکانی ههلهمووت ون کهین، دهرسیم سیبهری گۆرهکان هینده بهربلاو بیتهوه ژیان بزر کهین... ئیدی دهرفهتم پینه درا تا بزانم بۆچی بریاره هو رووداوانه بقهومی جا مه گهر وهک ریوییه که گهسکیکیان له کلکی بهستی . (قاقا دهکیشی).

دهزانم ئهوپۆ کفرم کرد باسی پهوهم کرد که ههموو ئەوانه ی له دهریشن زیندانین، به زیندانانیکی گهورهی وهک خودا، دین و ده مبه نه جهحه ندهم!

(پهردهی سیههم دار و دیوار سوور بۆتهوه و ئاور دهپرژینی، دیواری زیندان سووره و تیلدرووهکانیش گریان لیده بیتهوه. چهن کهس که شنیلیکی رهشیان به کلاوه یکه وه له سه ره به راکیش راکیش له نیوه راستی ههساری وه بهر قه مچی سووریان داوه که ئاوری لیده بیته. له هۆش دهچی)

چهن کهس هاوکات: پا بوویه وه!

پهردهی ئاخ. دۆخه که گۆراوه ههموو دار و دیواری ههساری زیندان به گۆل رازاوه ته وه، ته نانه ت هه موو تیلدرووه کان سه ر دیواره که که لاف که لاف گۆله. که له بچه که ی دهستی گۆله، تاجیکی گۆلی له سه ره و رووناکاییه کی زۆر).

زیندانی: به ته ووا بووم وه حشیت رین بوونه وه ری سه رزه وی واته ئینسان دهسته مۆ که م که چی منیان دهسته مۆ کرد، دهنگی بانگ ته وای سه حنه پر ده کا و زیندانی به بزه وه هه ردوک دهستی بۆ عاسمان بهرز ده کاته وه.

"تهم شانۆنامه یه پیشکه شه به شیره ژنانی رۆژئاوا"

«شانۆنامهی "سهرتاش وانه"»

فهراهاد ساله حی فەر

سین (کوورسیه کی تایبته به سهرتاشخانه و ئاوینه و شان و .. کهل و پهلی پئویستی سهرتاشخانه ، له سووچیک سینیشتا سی کورسی و میزیک واته سین به شیوهی ژووری سهرتاشخانه درووست کرابی)

په دهی یه کهم:

کاراکتیره کان (وهستا به کری سهرتاش" پئاویکی به پوالهت ٤٠سال و پیشه سهری پروتاوه (تاس) ، مام مهحمود " وهک مشتری له پوالهتی پیره پئاویک به جل و بهرگی کوردی ، ئاغای ئهحمه دی " گهنجیکی کووت و شهوار له بهر " پیشه پارێزه ر)

پروناکی دهکهوینه سهر سین ، وهستا به کر چهتریک به دهستهوه دینه ناو سهرتاشخانه که چهتره کهی کو دهکاتهوه و پالتویه کهی دادهنی پروپووشیکی سپی له بهر دهکا و خهریکی گهسک لیدانی دووکانه کهی دهبی ..

مام مهحمود وهک یه کهم مشتری دینه ژوور

مام مهحمود : سهلام و عهلیکم

وهستا به کر : عهلیکم و سهلام به خیر بی مام مهحمود

مام مهحمود ' له کاتی که گۆچانه کهی له سووچیک ههله سه پیڕی ' : پراوهستاو بی ..

وهستا به کر: ' به ئاماژه بو سهر کورسیه کهی بهر ئاوینه ' فهرموو دانیشه ..

چیرۆكه‌له / ژماره ٥

مام مه‌حموود : 'پيچ و كولاوه‌كه‌ی داده‌نئ' له چاوی مه‌حموودیت كه‌وی برپيكم له‌بار كه به ته‌مام بچمه دوختوری (دوكتۆر)

وه‌ستا به‌كر : 'به پيكه‌نینه‌وه خه‌ریکی به‌ستنی پروپووش له‌سه‌ر سینگى مام مه‌حمود' جه‌عیلت ده‌كه‌مه‌وه جه‌عیل ! ته‌گه‌ر چوو‌یه‌وه مالى نه‌تناسنه‌وه.

مام مه‌حموود: كۆپه تازه له‌وه‌ی بوومه‌وه

وه‌ستا به‌كر: 'به‌ده‌م كاره‌كه‌یه‌وه' ته‌وسال به‌ر و بووم چۆن بوو؟

مام مه‌حموود : وه‌لا چت عه‌رز كه‌م تری ته‌وسال هه‌موو شه‌رایه لیدابوو ، قه‌راره چهند رۆژی دیش له دوخانیه‌ی را بی‌ن تووتنه‌كان شماره له‌سه‌ر دانین به‌ته‌ما خوی ئه‌ری وه‌ستا به‌كر چهند جار هاتم داخراو بووی بوا دره‌نگ هاتیه دووكانی؟

وه‌ستا به‌كر : چت عه‌رز كه‌م ، به‌یانی برپيكم گرفتاری هه‌بوو..

مام مه‌حموود: خیر ده‌بی ئیشالا ئه‌ری بابت چۆنه؟ بی تاقه‌ت نه‌بووه

وه‌ستا به‌كر: ته‌له‌حه‌ملای باشه بۆ خوی ده‌چیته سه‌ر ئاو و شتی..

مام مه‌حموود: ئاییی دنیا بابی تۆ وه‌ختی خوی كه‌لیك بوو پیری ده‌ردیكى پيسه ئینسان وه‌ك مندالیكى ساوای لیدیته‌وه

وه‌ستا به‌كر : 'به فلچه‌یه‌ك سه‌ر و گوئی مام مه‌حموود ده‌سپیته‌وه' ئا چاو لیكه ره‌نگ و رپوت کرانه‌وه..

مام مه‌حموود: ده‌به‌ر ده‌ستانت مرم خوا كۆرانت پیییلی

ئاغای ته‌حه‌دی 'ساکیکی سامسۆنیټ به‌ده‌سته‌وه ' : سه‌لام به‌ر ئووستادی بوزۆرگ ته‌بووبه‌کری سه‌رتاش!

وه‌ستا به‌كر: به‌به موهه‌ندیسی گۆل له فه‌قیران ناپرسی

مام مه‌حموود: 'خه‌ریکه پيچ و كولاوه‌كه‌ی له‌سه‌ری ده‌به‌ستی' ئه‌ری وه‌ستا به‌كره له‌و به‌ری تالاری عه‌رزى فروشتنیی لیماوه؟

چیرۆکه له / ژماره 5

وهستا به کر: فهرموو ئاغای ئەحمەدی چایه کت بۆ تێکەم یا به پهلە ی و سەرت بۆ ئیسلەح کەم؟
مام مەحموود ئیستا دیمە خزمەت

ئاغای ئەحمەدی: 'چاوێک له وهستا به کر هەڵدەتە کێنی و قامکی لێکدەدا به نیشانهی پوول!
وهستا به کر بچۆ خزمەت ئەو مامە ی من بۆ سەر چاکردن نەهاتووم هەر هاتووم بۆ دیدەنی..

وهستا به کر ' له فەلاکسە کە ی دوو چایی تێدەکا و ..' دەت فهرموو مام مەحموود

مام مەحموود : ئەوسال نیو ی سالی بۆخۆم شوان بووم ! شوانە کەم پۆشت به زاتی خوی
حەیاتێ رەشمدالە بەر مەری' قەندیکی له چایه کە ی هەڵدە کێشی و قوورپیه ک له ئیستیکانه کە
دینی'

ئاغای ئەحمەدی ' ساکە کە ی دەکاتە وه و چەند پەرە کاغەز دەردینی و خەریکی خۆیندە وه یان
دەبی'

وهستا به کر : بەلێ مام مەحموود

مام مەحموود : بەشی خۆم تا ئیستا هیناوه له ژیللا و ئەوئەدی له دەستم هاتووه کردوومه بۆ
عەولادان ئیستاش بالە فرە بوون و ..

وهستا به کر: کورە بۆ کێی دەکە ی خۆ نانت به سیلە وه نەسووتاوه تازە ئەتۆ کوا بۆ کاری دەبی
خۆ ئیحتیاج و موحتاجی کەس نی و ..

مام مەحموود: هەرچی دەیکەم دڵم هەلناگری ئەو پیرێژنەش خەریکە مەحف بیته وه له دەستی
من تینی هیناوه دەلی مەرەکان بفروشه و سەپانیکی بۆ ملکەکان بگرە با بچینه شاری له کور
و کچان نزیک بین.

ئاغای ئەحمەدی' شلپ هەردوو دەستی لێک دەدا: 'ئەحسەنت ئەو قسە یە ی حیسابیە مامە
گیان ، دەمبەخشی هاتمە نیو قسە کانت بەلام حەق بەویە

وهستا به کر: ئاغای ئەحمەدی مام مەحموود شوکری خودای مەر و مال و زەوی و زاریکی زۆری
هەیه ..

ئاغای ئەحمەدی: جسارەت نەبی چ فایده ئەم مامە یە بۆ لەم سن و سالەیدا دەبی کار بکات ؟
بۆ؟؟ ئی وهک وی دەبی دانیشی و تەنیا ریش سپیەتی بکات و کارەکانی به ئیشارە ی قامکیک
راپەرینی..

وهستا به کر: مام مهحموود ئاغای ئهحمه دی پارێزه ره و کهسیکی خوینده واره
مام مهحموود: ئاغای موهه نديس به خوای دوو رۆژان کاری نه کهم ئازای بهندهم ديشن تازه
ئاوا فير بووم

ئاغای ئهحمه دی: له ولاتانی پيشكه وتوو که گهيشتيه تهمه نيکی تايهت بو ت نيه کار بکهی
و دهبي باقي ته مهنت بو ئيستراحت و چيژ بردن له ژيان تهرخان بکهی
وهستا به کر: ئهري مام مهحموود تازه هه رچی بوو گوزه را خو توو دینت ئه و ساله ی که گوتیان
له کاتی زهوی کيلان کووپه یه کی پر له ليرهت دیوه ته وه راست بوو؟

ئاغای ئهحمه دی: چاوی زهق کردوون و خهريکه به موبایله کهی شتيک دهنوسی
مام مهحموود: به پيکه نينه وه کورپه ناوه لا خه لک کيچي ده کهن به گا! دوسی ديزه و ميزه شکاو
بوون هه ر چهند ئيسک و پرووسکیان تيدا بوون..

ئاغای ئهحمه دی: ئه لۆ ... خزمه تگوزارين قوربان به لي به لي به لي .. نا بيخه م به ئه وه حيساب
نيه په له م لي مه که تا ئه و حوکه مه ش ديته وه .. به لي .. کاکه ئه وه کاری منه خه مت نه بي ته بسه ره م
بو لي داوه سه دی نه وه د ده شکی به لي .. قسه ی من په دخوري نيه .. به يانی له مال نيم ئه گه ر
هاته مه وه دي مه خزمه ت باش به سه رچاو خوات له گه ل..

له ده ری سين دهنگی کو مه ليک خه لک دي ت حاجی سانی چاوه کهم / نه مايه نده ی
شاره کهم .. حاجی سانی نوينه ره / بو مه وه ک تاجی سه ره / دهنگی چه پله و فيتوو هوپ ..

وهستا به کر و مام مهحموود و ئاغای ئهحمه دی گوئ قولاغ ده کهن و وهستا به کر چهند جار تا
به رده رگا ده پروات و سه ر ده باته ده ري ..

دهنگه که چهند جاری دیکه ش دووپات ده بيته وه و تا ورده ورده کهم ده بيت ..

مام مهحموود: دوينيش له گوندي چهند کهس هاتن و عه کس و مه کسی ئه و حاجی سانیه یان
له ده ر و دیواران دا

وهستا به کر: خه لکی زور له گه له

چیرۆكه له / ژماره ٥

مام مهحموود : بۆ من و تۆ فەرقی سەی رەش و سپی نیه ئەو زەمانەى گیرفانى خۆت و بەس بە خودای پوڵت نه بێ کەست سلاویش ناستیئیتەوه

ئاغای ئەحمەدی: 'چەقەنەیه ک لێدەدا' براوۆ' ئەم مامەیه گەنجینهیه که بۆخۆی وهستا ئەبووبه کر من لهو کاتهوه هاتوومه دووکان خەریکی شت فیڕ بوونم لێی

مام مهحموود 'برێک جامه دانەکهی دینیتە سەر نیو چاوانی و هاوکات لاقی لهسەر لاقی دادەنێ' شهیتان دەلێ تاقەواری له مەرپو مالاتی نه هیلم هه مووان بفروشم

ئاغای ئەحمەدی 'له بهر ئاوینە که دەست به کاکۆلی دادی' 'زمینه کانی پشت تالاری خەيابانی ١٦ مېترى به تەنیشتییدا تێدەپهړی هه لبةت جارێ ئیبلاغ نه کراوه به لام من ئاگادارم

وهستا به کر: به راست!

ئاغای ئەحمەدی: جا بزانه ئەو زمینانه چۆن دەفرن

وهستا به کر : دەى خوا له زاريت بروانى ٤ ساله ئەو پوولەم لهوێ کەوتوو و هیچ

ئاغای ئەحمەدی: پەلەى مەکه جا بزانه من له خۆرا قسه ناکەم به لام شیرینی خۆمت لێدەستینم..

وهستا به کر: مام مهحموود ئەو هەش ئەو زەمینانەى که پرسیت وادیاره شانست هاتۆتەوه

مام مهحموود : قسمهت و نسیب بزاین خوا چۆنمان به سەلاح دەزانی جا ئەمن له خزمەت و مەرەخەس دەبم جارێ. 'خەریکی حیساب کردنی پوولی سەر چاککردنە کەیه تی'

وهستا به کر : ده لێیگهړی مام مهحموود سەری من

ئاغای ئەحمەدی: ئەو مامەیه قسە خوشە ئەگەر ئیفتخار بدات میوانی من دەبیت و ئیجازەى لهسەر بێ من حیسابی دهکەم

مام مهحموود: کۆره ئاخر ئاغای موهه نديس...

تاریکی دهکەوێته سەر سین و پەردە دهکیشریت (کۆتایی پەردەى یه کهم)

په دهی دووهه

سین ' به شیوهی ژووری مه حكه مه دارپژراوه (میز و کورسی دادوهر، له پووبه پرووی دوو کورسی له راست دوو کورسیش له چهپ)'

کاراکتیره کان (دادوهر ، وهستا به کر ، ئاغای ئه حمه دی له پوولی پاریزه ری وهستا به کر ، مام مه حمود ، پاریزه ری مام مه حمود)

پووناکی ده که ویتته سهر ژووره که دادوهر کاغه زیك به دهسته وه پوو له دانیشته وان

دادوهر: محمود ج دادبهر تکایه ههسته سهرپی

مام مه حمود هه لدهستیتته سهرپی

دادوهر : به پی ئه و دۆسیه ئیوه سکا لاتان کردووه له ئه بوبه کر.م پیشه سهرتاش به تۆمه تی کو لا و له سهر نان و فرۆشتنی عهرزی کی شه دار به بری ... میلیون تمهن .. راسته؟؟

مام مه حمود : به ئی جه نابی دادوهر

دادوهر : فهرموو دانیشه وه ، ئه بوبه کر.ف ئیوه گوومانبارن به کو لا و له سهر نانی مه حمود ج به فرۆشتنی عهرزی کی شه دار! تکایه ههستنه سهر پی

وهستا به کر : جه نابی دادوهر خۆتانیش ده فهرموون گوومانبارن به لام من کاریکی نا ئاساییم نه کردووه و به لگه کانیش له ناو دۆسیه که دان

دادوهر : له سهر جیگا که تان دانیشه وه

دادوهر چاو پیک به سهر لاپه ره کانی دۆسیه که ی بهر دهستی ده خشی نی و چاو یلکه کانی تا سهر لووتی نزیک ده کاته وه...

وهستا به کر و ئاغای ئه حمه دی سرک و کورتیانه ، له ولاش پاریزه ری مام مه حمود به و شیوه یه...

دادوهر: محمود ج داواکاریه کهت دووپات کهوه

پاریزه ری مام مه محمود: قوربان له سه ره ئیزنتان من پاریزه ری نه و کابرایه م و به و پییه ی زۆر
شاره زای یاسا و پرسیا نه من ده دویم

دادوهر: درێژه بدهن..

پ. مام مه محمود: نه بو به کرف به هاوکاری م. نه حمه دی که ئیستا پاریزه رییه تی عه زێکی 1000
مه تریان به مه محمود ج فرۆشتوو نه وه جیا له وه ی به نرخه نه گونجاو به لکوو ئیستاش نیوه ی
که وتۆته بهر شه قام واته به شیکی شه قامیان پی فرۆشتوو

ئاغای نه حمه دی: قوربان خه ریکه له حزووری مه حکمه مه و جه نابت دا من که پاریزه رم تۆمه تبار
ده کا من ئیزن ناده م

دادوهر: بیده نگ کی ئیزنی به تۆ داوه قسه بکه ی؟ تکایه درێژه بده

پ. مام مه محمود: نه بو به کرف به ناسیاوی پیشتر و به گه لاله ی دارپژراو به که لک وه رگرتن
له ساویلکه یی مه محمود ج کولایان له سه ر ناوه و عه زێک که چهند ساله به هو ی کیشه وه
نه فرۆشتراوه به پوولی نه غد پیا یان فرۆشتوو، داواکارم جه نابی دادوهر به پیی یاسا دا کوکی
له حقه ی خوراوی مه محمود ج بکات

دادوهر: تکایه دانیشه، نه بو به کرف. ف و لامت چیه بو به رگری له خۆت؟

وه ستا به کرف: پاریزه ره که م و لام ده داته وه

دادوهر: ئاغای نه حمه دی ئیوه درێژه ی بدهن

ئاغای نه حمه دی: سپاس جه نابی دادوهر به لگه کانی ناو دۆسیه پروون و ئاشکران مه محمود ج
به ویستی خۆی نه و عه زه ی کپیوه و پیش کپینیشی له گه ل چهند که س راویژی کردوو
قه باله کهش له نووسینگه ی یاسایی مۆر کراوه نه وه ی که ئیستا شه قام به به شیکی نه م عه زه دا
تیپه ر ده بی خه تای ئیمه نه و یاسای نویی شاره وانیه که واته نه و تۆمه تانه بی بنه مان و من
قه بوولم نین

دادوهر: یانی ئاگاداری ورده کاری نه و شه قامه نه بوون پیشتر؟

ئاغای نه حمه دی: جا بو قوربان عیلمی غه ییمان هه یه به پیکه نینه وه

له و كاته دا كه سيك د يته ناو سين و كاغه زيك له پيش مي زي دادوهر دادهنئ و شتيكيشي به
گويدا ده سر كيني ..

دادوهر: دادگه تا ١٠ رۆزي تر برياري خويده دا تا ئه و كات مه ره خه سن ..

تاريكي ده كه ويته سهر سين و له ده ره وه ي سين دهنگي پيشتر زهبت كراوي ده مه قاله ي ناو
پليكانه كاني دادگه و كومه ليك قسه ي هه ليت په ليت جارجار ئاشكرا و جاري واشه ناروون
دينه گوي،

رووناكي له سهر سين ده كه ويته سهر كه سيك كه له رواله تي بيژهري ناو شاشه خه ريكي
خويندنه وه ي هه واله كانه

بيژهر: له دواي هه لئزاردنه كان و به هوي په يره و كردني سياسته تي چاكسازي و نۆژن كردنه وه ي
زۆريك له پرۆژه كان له ئيستادا راده ي بيكاري زۆر كه مي كردوو و ژيان و گوزهراني خه لك
به ره و باشي ده چيت دوايين سهر ژمي ريه كان باس له وه ده كه ن زۆريك له و خه لكانه ي به هوي
نه بووني پيداويستي خزمهت گوزاري روويان له شاره كان كردبوو خه ريكن ده گه پينه وه ناو
ديها ته كان ئه مهش خاليكي سهر كه وتوو ده بيت بۆ داها توو ..

تاريكي ديسان سين داده گريته وه ..

بۆ چه ند چركه له ده ره وه ي سين ديسان ئه و دهنگانه ي ناو دادگه و ده مه قاله دين و كه م و زياد
ده بن

له سووچيكي سين رووناكي ده كه ويته سهر وهستا به كر و ئاغاي ئه حمه دي، خه ريكي ياري
ته خته نه ردن

ئاغاي ئه حمه دي: 'تاسه كان له ده ستيدا هه لده سووچيني' گرنگ ئه وه يه كه جووت شهش هات
بزاني چۆني داده نئي چاو ليكه 'شَلپ تاسه كان فريده داته ناو ته خته كه

وهستا به كر: تاسه كان له گه ل ده ستی جه نابت راهاتوون له قسه ت ده رناچن

ئاغاي ئەحمەدى: بىرت نەچى تاسەكان لەبەر دەستى تۆدان و بە ويستى تۆ دەبى بسوورپىن
وەستا بەكر: 'تەختەكە وىكدەنى و دوور دەروانى بۆ ناو ھۆلەكە' بەلام دۆلەم بىرۆا نەدا دەترسم..

ئاغاي ئەحمەدى: ھەى ھۆۆۆۆۆ

بۆ مانەو ھە گۆرەپانى يارىدا دەبى جيا لە زانىنى يارى بردنەو ھەش بزانى خۆ سەرقالکردن بە
يارىو ھە تووشى دۆرانت دەكا

وەستا بەكر: بەلام دۆرانيش بەشيكە لە يارى

ئاغاي ئەحمەدى: دەى ھەلەكەت لىرەدايە

نابى بىر لە دۆران بکەيەو ھە بىر کردنەو ھە لە دۆران خودى دۆرانە بىرت نەچى كە دۆراى دەكەويە
دەرەو ھەى بازنە

وەستا بەكر: يانى تۆ قەت نەدۆراوى؟

ئاغاي ئەحمەدى: دۆرانيش بەشيكە لە بردنەو ھە

وەستا بەكر: بۆم لىكنادرىتەو ھە

ئاغاي ئەحمەدى: دەى جياوازی من و تۆ لىرەدايە تۆ مۆرەكان لە جىگاي خۆيدا دەچنى منىش
جىگوركىيان پىدەكەم..

وەستا بەكر: تىناگەم نا

ئاغاي ئەحمەدى: تۆ كالاك خورى يا بىستان پىن 'بە ماشىن جىسابەكەى خەرىكى لىكدانەو ھەى
شتىكە' ھاوكات تارىكى بە سەر سىن دا دەكشىت و پىدەنگى

.....

پەردەى سىپھەم و كۆتايى

سىن وەك پەردەى يەكەم بەبى ھىچ گۆرانكارىەك

کاراكتیره‌كان (وهستا به‌ كری سه‌رتاش ، مام مه‌حموود ، ئاغای ئه‌حمه‌دی و هه‌روه‌ها له‌ په‌راویزی ئه‌وانه‌دا سی كه‌سایه‌تی ئاسایی هه‌ن كه‌ به‌ شیوه‌یه‌ك كه‌سایه‌تی هاو ته‌ریبی "موازی" كه‌سایه‌تی سه‌ره‌کیه‌كانن)

وهستا به‌ كر خه‌ریکی تاشینی ڕدینی مام مه‌حمووده (مام مه‌حموود خه‌ونووچه‌ ڕدوویه‌تی‌وه) ئاغای ئه‌حمه‌دی خه‌ریکی خۆینه‌وه‌ی ڕۆژنامه‌یه‌، له‌م په‌رده‌دا ئه‌م كه‌سایه‌تیانه‌ هه‌یچ دیالۆگیك ناكه‌ن به‌ لكوو كه‌سایه‌تی موازی كه‌ به‌ شیوه‌یه‌ك نیشان‌دانی ده‌روونی ئه‌وانیشه‌ ڕۆل ده‌گیرن .

له‌ ته‌نیشته‌ ئاغای ئه‌حمه‌دی كه‌سایه‌تی موازی له‌ ڕواله‌تی كۆریکی 20 ساڵه‌ كه‌ جل و به‌رگی كاتی ده‌رچوون له‌ زانكۆی له‌به‌ره‌ واته‌ ساته‌نیکی سوور و كۆلاویکی ره‌شی تایبه‌ت دانیشه‌وه‌ و شه‌ش هه‌وت ماشینی حیساب له‌ پیشی هه‌رجاره‌ به‌ یه‌کیان خه‌ریکی حیساب كرده‌ و زوو زوو شتیك له‌سه‌ر لاپه‌ره‌یه‌ك ده‌نووسی..

له‌ ته‌نیشته‌ وهستا به‌ كر می‌ر مندالیك هه‌ندیک پازیلی تایبه‌تی یاری له‌ پیشه‌ و خه‌ریكه‌ له‌سه‌ر یه‌كتریان ڕیز ده‌كات به‌ شیوه‌یه‌ك وه‌ك دروست كرده‌ بی‌نایه‌ك..

له‌ ته‌نیشته‌ كورسیه‌كه‌ی مام مه‌حموود می‌ر مندالیك به‌ هه‌ندیک پووله‌ وهرده‌ی ئاسن خه‌ریکی شیر و خه‌ته‌ و هه‌ر جاره‌ چنگیگ پوول له‌ گیرفانی ده‌ردینی و خرینگه‌ خرینگه‌ پووله‌ وهرده‌كان به‌رچاوه‌..

تا چه‌ند خوله‌ك ئه‌م سی كه‌سایه‌تی له‌ په‌راویزدا خه‌ریکی كاری خۆیان و بیده‌نگی دواتریش تاریکی ته‌واوی سین داده‌گری..

له پيشهوهی سین پووناکی دهکهوێته بیژهری ههوال که له پهردهی پیشووشدا ههبوو..

بیژهری ههوال: به هۆی زۆر بوونی پاره له ناو بازار دا ههلامسانی ئابووری به پێژهیهکی بهرچاو زیادی کردووه و شیمانهی ئهوه دهکری بهراوهرد له گهڵ پار زۆرتیش بیهت که به داخهوه ئهوه له درێژ خایهندا کاریگهری نهڕینی لهسهر ئابووری ولات دهیهت و حکومهت له چاره سهڕیکی گونجاو دهگهڕی تا کوو دۆخی ئابووری ولات ئاسایی بکاتهوه ..

تاریکی تهواوی سین دادهگری و پهردهکان دهکیشڕین..

شانۆنامهی "چله بر"

ناسر فه تحى

ماوه: ٤٠ خولک

[له سه ره سه کۆی شانۆ میز و کورسییه کی ئیداری داندراوه که چهن کورسییه کی دیکه بهرامبه ری پیزکراون. باگراند و زهوی و چوارچیوهی سه کۆی شانۆکه ههمووی سپییه، وهک ژووریکی سپیکاری کراو که تهنانهت کهفه کهشی سپیکاری کرابی. هیچ که ره سه و هیمایه کی دیکه به دیاره وه نییه.]

په دهی یه کهم:

- بیانیهینه ژووری!

- سلاو!

- سلاو / - سلاو / - سلاو! [سێ کهس پیکه وه]

- سلاو / - سلاو! [دوو کهس پیکه وه]

- سلاو!

- فهرموون دانیشتن!

- زهحمهت نه بی ئیره کوئیه؟

- دانیشتن ورده ورده ههمووشتیکتان بو روون ده بیته وه!

- به پیزم ئیمه وادیاره.. یهک.. دوو.. س.. هممم.. ههوت که سین؛ به لام ئیره شهش کورسی لیه!

- کی شه نییه، کێ خۆی له وانی دیکه پی پیاوتره با ئه و به پیوه بی!

- جا ئهوه كهى قسهيه!

- فهرموون دووبارهى ناكه مه وه!

[يه كيك به يه كيكى تر، به ئاماژهى دهست: فهرموو!]

- نا جه نابت فهرموو!

[كورسييه كان جگه له كورسييه ئيدارييه كه، هه موويان پر ده بنه وه]

- ئيستا تو كه به پيوه را وه ستاوى خوت له وانى ديكه پى پياوتره؟

- نه خير قوربان، من پر كيشى وا ناكه م، فريا نه كه وتم دانيشم، دوستان خوشكيينييان كرد، زووتر دانيشتن!

- ئاوا!

- وه ره له جيى من دانيشه!

- نا زور سپاس، ئاسووده به!

- دهى باشه كيشه نييه، كه ماندوو بووى دهنگى بكه، نوره ده كهين!

[به پيوه به ريش داده نيشى:]

- فهرموون خوتان بناسين، پيوست به گوتهى ته مه نتان ناكات، چوونكه به پى مهرجى ديارى كراو ده بى هه مووتان چل سالتان ته مه ن بى!

- قوربان من به ناسنامه ته مه نم چل ساله دهنه له راستيدا چل و سى سالم!

- كيشه نييه! فهرموو با خو ناساندنه كه له و به پژه وه دهست پيبكات!

- من ناوم هيوايه، نازناوه كه شم بليم؟

- نا ههر ناو تهواوه؛ له گهڵ وشهيهك كه واتاكه ي له هه موو وشهيهك زياتر به لاته وه گرنگه!

هيو! وشه؟! ... پاره!

- جگه له پاره، چوونكه له هه رحاڵ دا هاتنتان بۆ ئيره بۆ پارهيه!

هيو! منداڵ!

- فهرموو جه نايشت دهست پي بکه!

- قوربان من شه ماڵم، وشه كه با "چل" بي! ژماره ي ٤٠.

- چل؟! ... زۆر باشه بهرپر شه ماڵ!

شه ماڵ: قوربان ئيمه به چ ناويك جه نابت بانگ بکهين؟

- په له مه کهن، دواي ئيوه منيش خۆم ده ناسينم! جه نابت فهرموو!

- من ناوم ئازاده، "تازادي" با وشه كه ي من بيت.

- زۆر باشه، جه نابت فهرموو!

- من ناوم به هايه، به ها! با وشه كهش "ترس" بي!

- جه نابت!

- من ناوم چيايه، وشه كه با "تهوين" بي!

[به ئاماژه ي دهست: ئه ي جه نابت؟!]

- پريوار، وشه كهش "شه ر"!

[به ئاماژه ي دهست: جه ...]

- شوان، شوانه با وشه كهی من "كوشتن" بئ!

- كوشتن؟! ... دهی زۆر باشه! منیش ناوم رزگار، بهرپوهبهری ئەم بهرنامهیه.

شه مال: قوربان خوشحالین به ناسینتان، زهحمهت نهی ئیره کوپیه؟!

رزگار: ئیره ئەو شوپنهیه كه له بانگهوازه كهدا ئاماژهی پیکرابوو!

شه مال: بانگهواز؟ بانگهوازی چی؟ من ئاگام له هیچ نییه!

رزگار: ئەی چۆن هاتووی بۆ ئیره؟

شه مال: قوربان بۆخۆم نه هاتووم هیناویانم!

رزگار: دهزانم، ئەی بۆ له گهڵ پیاوه كانم هاتووی بۆ ئیره؟

شه مال: قوربان، ئامۆزایه کی هاوتهمهنی خۆم ههیه، بهیانی هات وه دووی خۆیدام گوتی وهره دهتبه بۆ جینگایه ک سوورپرایزت دهکهم، بۆ سوورپرایزش خۆتان دهزانن مرۆف ئیدی له چی و چۆنییه کهی ناپرسی! کاتیک گهیشتهینه مهیدانی "چلچرا" ههشیمهتیکی زۆر کۆ ببوونهوه، ههتا هاتم بلیم ئیره کوپیه و چ باسه، پیاوه کانت دهستیکیان له سههر شانم دانا و گوتیان وهره سواربه، ئامۆزاکهم ههرحی ههولیدا، ئەویان سوار نه کرد، ئاخر دهیانگوت تۆ نابی، چوونكه ناوه کهت کوردی نییه، قوربان ناوه کهشی کوردی بوو، "دانا"، دانا بۆ کوردی نییه؟!

رزگار: دانا کوردی نییه، زانا کوردییه، هیچ نییه، ئیستا به کورتی تیت دهگهیهنم لیره چ باسه؛ یان له وانهیه دۆستان ههز بکهن پیت بلین! فهرموون تیی بگهیهنن!

چیا: کاکي خۆم بانگهوازیکیان له دیوار دابوو، له سههری نووسرابوو: خیرۆمه ندیکی ملیار دیر دهیههوی پاره بدات به وکه سانهی که پتووستییان به پارهیه و، زۆر ئاتاجن!

شوان: باسی تهمه نیشی تیدا کرابوو، وهک زانیت!

ئازاد: ئەوهشی تیدا نووسرابوو که پاره که به به لاش ده دات، قهرز نییه، تا دوایی بیدهینهوه!

شوان: وابوو! ههروهها تیدا نووسرابوو که دهی به کوردییه کی پهتیش قسه بکهین!

شه مال: من به کوردی پهتی نهی نازانم قسه بکه، ئوگری زمانم، ئەوه هیچ! به لام بهراستی ئەوه تازه ئەو شتانه دهزانم، ئیستا قوربان من که کهسیکی ئاتاج نیم، چارم چیه؟ من خۆم دهستم به دهمی خۆم را دهکات، ههزیش ناکهم، سوال له کهس بکه!

[غەلبە غەلبىك ساز دەبىي لە نىو ھەموان]

بەھا: كاكى خۆم ئىمەش سۆلكەر نىن، ئەگەر بشزانىن ئەو پارەيەمان وەك سۆال پى دەدەن،
وهرى ناگرين!

ھىوا: بىرام تۆ بۆ لەجياتى ئىمەش بىرپار دەدەي، نەخىر من وەك خۆم ئەگەر بزانم بەسۆالیش
پارەم دەست دەكەوي، بەسەرخىزانەو سۆال دەكەم!

بەھا: كاكى خۆم ئەو لەونىوھىدا ھەر تۆ وا بووي، ئەوانى دىكە خۆ وا نىن، واىە؟ وان ئىوھش؟

[ھەموان پىكەو مەنگە مەنگ دەكەن]

بەھا: وادىارە ئىوھش...! بەداخەو!

پىزگار: كىشە نىيە بەرپىز شەمال، دەتوانى لىرە بىننىيەو و ئەو پارەيەي وهرى دەگرى بىبەي بۆ
دانای ئامۆزات، وادىارە ئەو خۆي ئاتاج بوو، تۆشى داخولاً چۆن بوو وەدووي خۆي داو!

شەمال: نەخىر قوربان، ئەويش ئاتاج نىيە، ئەويش دەستى بە دەمى خۆي رادەگات كە ھىچ،
ئەوھى پەيداشى دەكات لىي سەرووزىادە، ئەوئەندەيە ھەر خويەكى سۆالکەرانەي ھەيە، دىياشى
ھەبى ھەر دەكوپووزىتەو!

پىزگار: زۆر باشە كاك شەمال، سپاس بۆ راست گۆيىت، جەنابت دەتوانى بىرۆي، بەلام بەر لەوھى
بىرۆي ھەز دەكەين بزانىن بۆچى وشەي "چل" ت ھەلثاردبوو؟

شەمال: چل! ژمارەي چل! ئاخ!!! دەبىي بلىم، چل يانى درۆ، درۆش شتىكى پىرۆزە، بەلام بەداخەو
كەوتووتە دەستى كوتووخوئىرپانەو، خراپ دەكار دەكرى و، واتايەكى خراپى بەخويەو گرتوو!
ھەر ئەوئەندە بەسە بۆ بىرواھىنان بە مەزنايەتى و پىرۆزىي درۆ، كەوا ھەموو مەروفايەتى بە درۆ
دەژىن، مەبەستم لاىەنى ماددىەكەي نىيە، مەبەستم لاىەنى مەئەنەوييەكەيەي؛ ئەگەر درۆ نەبى

چیرۆكه‌له / ژماره ٥

و، مڕۆف بهردهوام بهخۆی نه‌لی "هیچ نییه، گوی مه‌دهیه!" چۆن ده‌مانتوانی درێژه به ژیان بدهین؟
ئه‌ویش له‌و ژیان و دنیا چلدرۆ و مه‌ترسیداره‌دا؟

پێ‌بوار: کاک شه‌مال وازت باشه، ده‌نگت له‌ تیرییه‌وه دی، ده‌فه‌لسه‌فیئی، چت خویندوووه؟
فه‌لسه‌فه؟ پیم سه‌یره کاک دانای ئاموزات تو‌ی هه‌ل‌بژاردوووه بۆ ئیره، خۆ یه‌کیکی دیکه له
مه‌رجه‌کانی بانگه‌وازه‌که، خوینده‌واری پله‌ی به‌رز بوو، به‌لام نه‌ک فه‌لسه‌فه!

شه‌مال: نه‌خیر به‌رپر، من کارناسیی بالای ده‌روونناسیم خویندوووه! که ده‌میشته‌ کردوووه خاناخا
فه‌لسه‌فه دیتته ده‌ری، چوونکه هه‌موو قسه‌یه‌ک، ته‌نانه‌ت سا‌کارت‌ترین قسه‌ش فه‌لسه‌فییه، ئیتر
له‌ واتا فه‌لسه‌فییه‌کانی یه‌ک به‌یه‌کی وشه‌کانیش گه‌رپین، که چه‌نده قوولن!

پێ‌بوار: به‌هه‌رحال من خۆم ئۆگری شه‌رم، شه‌ر نه‌بی، مڕۆف قه‌ت به‌ هیچ جییه‌ک ناگات!
به‌تایبه‌ت...

پزگار: کاک شه‌مال باسه‌که خۆش بوو، بچۆ له‌پشت میزه‌که‌ی من دانیشه، من جاری حه‌ز ده‌که‌م
هه‌روا به‌پێوه بم! یه‌کجاری کامی‌راکه‌ش له‌سه‌ر سی‌پایه‌ داده‌گرم و برپیک به‌ سو‌رانه‌وه فیلمه‌که
هه‌ل‌ده‌گرمه‌وه، ئاوا ئه‌و کادره نه‌گۆره زۆر راوه‌ستاو و تا‌قه‌ت پرووکی‌نه بۆ بینه‌ران!

[له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌ی پزگار (به‌پێوه‌به‌ر) کامی‌راکه له‌سه‌ر سی‌پایه‌ داده‌گرێ، په‌رده‌ی شانۆ
داده‌دری‌تته‌وه‌وه و درێژه‌ی شانۆکه به‌ پرۆژۆکتۆر له‌سه‌ر په‌رده‌ نمایش ده‌کری]

په‌رده‌ی دووه‌م:

ئازاد: بۆ یانی تا ئیستا ئیمه له‌سه‌ر باری راسته‌وخۆ بووین؟!

پزگار: به‌لی، بۆ کیشه‌ی چیه؟ فه‌رموو کاک شه‌مال دانیشه! لیره به‌دواشه‌وه ده‌چینه سه‌ر باری
نا‌راسته‌وخۆ!

به‌ها: کاریکی ناحه‌زه به‌رپر پزگار ده‌نگی‌ت نه‌کردوووه که ئیمه له‌سه‌ر باری راسته‌وخۆین!

پزگار: دهنگت بینه خوار! بۆ ناحهزه؟! خۆ له دهقهی یهكهمهوه دهتازانی فیلمتان لێ ههڵدهگرهوه، جا چ راستهوخۆ بلاو بێتهوه، چ دواتر ناراستهوخۆ، چ له مهسهله دهگۆڕی؟! یهكێکی دیکه له مهرجهکانی بانگهوازهكهشمان ئهوهبوو دانیشتنهکانمان تۆمار و بلاو دهکهنهوه.

شوان: راست دهکات، جیاوازی نییه! ئهوه مهرجهشی تیداوو!

[بهها سهری بادهدا]

پزگار: کاک شهمال بهر لهوهی بچینهوه نیو باسهکهمان، ئیستا تۆ که له جیگای من دانیشتووی، یهكجاری له جیاتی منیش پێژهی ئهوه پارهیهی به هاوڕیانی دهدهم، تا ئاستی سهت ملیۆن، بهسهربهستی خۆت، دیاری بکه! ههرحهندیکیشیان بۆ دیاری بکهی من قهبوولی دهکهم! بۆ نمونه چهنده به کاک بهها دهدهی؟

شهمال: بهزمهکه خوش بوو، دهی زۆر باشه تێدام! ئهگەر پیناسهیهکی سهرنج پراکیشی ههبی لهسهر ئهوه وشهیهی وهک وشهیی تایبهتی خۆی ههڵبژاردبوو، ئهوه سهت ملیۆنی پێکی بۆ دهبرمهوه! "ترس"، فهرموو کاک بهها بۆچی ترس؟!

بهها: من ههمیشه دهرسێم، ترس زۆری خزمهت بهمن کردووه، بۆ نمونه ههر ئیستا دهرسێم ئهم شتانه ههموویان راست بن و، سهت ملیۆنم بدهنی و، بهدبخت بم!

شهمال: دهی زۆر باشه، کهواته بۆ ئهوهی بهدبخت نهبی، ئهوه سهت ملیۆنهکی تۆ دهدهم به کاک ئازاد، با کاک ئازاد سهت ملیۆنی بۆ مهرجی بۆ بېردرێتهوه!

[لهگهڵ دوایین وشهیی دیالۆگهکی شهمال (...بۆ بېردرێتهوه)، کارهکتهرهکان لهپشت پهرده را یهکه بهیهکه دینه دهڕی و دینه سهر سێن و بینهران چهپلهیان بۆ لێدهدهن و ئهوانیش ئهڤای ئیحترام دهکهن و دین لهنیو بینهران درێژهی شانۆکهی خۆیان لهسهر پهرده سهیر دهکهن. بهلام چهپلهپێزانی بینهران و درێژهی شانۆکه لهسهر پهرده دهبی هاوکات بی، جا تا ههر جیهکی شانۆکهی درێژهکیشا. بهلام بۆ ئهوهی بپیک کات بۆ ئاسایی بوونهوهی دۆخی ئالۆزی هۆلهکه

چيرۆكەلە / ژمارە ە

بكرپنەو، كارەكتەرى "بەھا" لە سەر پەردە، قەيرىك بە سەرسوورمانەو چاوە لە شەمال دەكات
و لەو ماوەدا، موزىكىكى دڵپاوكى ھىنەر بەلاو دەكریتەو]

بەھا: نا كاكە نا! تۆ بۆ لەخۆتەو زوو بربار دەدەى! خۆ من ھىشتا قسەكانم تەواو نەبوو، بزانه
دەلیم چى!

شەمال: قسەكانت تەواویش بكەى پەيامەكەت لەو پوونتە نابى، بۆيە لەھەر حالدا يەك فلست
بۆ نابرمەو!

بەھا: تۆ گووخواى كوێ! دوو دەقە چوويە پشت مێز خۆت لى گۆراو! بەگيانى داىكم ھەر
لێرە دەتتۆيێم!

ھىوا: كاك بەھا، عەيبە لەسەر بارى راستەوخۆين، شوورەيبە! بربك!

بەھا: عەيبە كەرى كوێيە؟! ئاخىر...

پزگار: كاكە جەنابت بليتەكەت سووتا، وەرن بيبەنە دەرى!

[دوو ملھور دین دەستى دەگرن و بە زۆرەملی دەيبەنە دەرى و ئەویش پڕ بە گەرووی ھاوار
دەكات و جنىو دەدات!]

چیا: كارىكى ناحەزتان كرد، بەراستى ھەست بە سەرشۆرى دەكەم لێرە!

شەمال: سەت ملیۆنەكەى كاك چياش دەدەم بە كاك ئازاد!

چیا: چيیە كاكە بۆوا جەو گرتووتى؟ بۆ لیت بوو بە راستى؟ بەربز پزگار یارییەكى ناحەزمان
لەگەڵ دەكەى! ئەو بەربزە لە پێگەى خۆى كەلكاوەژوو وەردەگرێ!

پزگار: وەرن ئەوەش بەرنەدەرى!

چیا: پیاوم دهوێ دهستم لی بدات، بۆخۆم دهچمه دهوێ، خۆ ئیفلج نهبووم! زۆر به داخه بۆتان!
به تایبهتی بۆ ئیوه [ئاماژه بۆ نهفهره کانی دیکه] که ئاوا له بهرامبهر ئهم ناعه داله تییه دا بیدهنگ
دانیشتون و ههر چاو لی داکن!

[چیا، به سینگدان هپیشی و به قۆل راپسکاندن له دهستی ملهوپه کان، له دیمه ن و سه کو ده چیته
دهوێ. به لām لیره به دواوه به ره به ره، دیالوگه کان خیراتر و دیمه نه کان پر جموو جۆلتر ده بن]

شه مال: تا ئیره کاک ئازاد، دووسه ت ملیونی "بی مه رج"ی بۆ برپاوه ته وه! زۆر چاکه، ئیستا کاک
هیوا تۆ بلی، بۆچی "مندال"؟

هیوا: نه وه د له سه دی مندالانی دنیا هه تیون. هه لبه ت ئهم ریشه یه له ولاته دواکه وتوو ه کاند
ده گات به نه و دوو نو له سه د. مه به ستم ئه وه یه، هه رکه سیک هه لگری پیناسه ی دایکایه تی و
باوکایه تی...

شه مال: زۆر ته واهه، په یامه که ی تۆش گه یشت! له وه پرووتتر نابی! قسه که تم زۆر به دل بوو، بۆیه
پاره که ی تۆش ده ده م به کاک ئازاد!

هیوا: چی؟!

شه مال: ههر ئه وه ی گوتم!

هیوا: کاک شه مال نۆکه رتم! کوپه مه ردی خودابه کاری وام له گه ل نه که ی! مندال م وردن! به گیانی
هه رچی که سمه، مندال م قه ت تیر نین! له چاو مندالی خه لک ده لیی مار مژتوونی! گیانی هه رچی
که سته [به گریان و خۆ خستنه به ریپی شه مال وه] پاره یه کیش بۆ من بپه وه، هه رچه ن که میش
بی رازیم، ههر با به ده سستی به تال نه چمه وه مالی! ههر کرێ خانوو، ئا، ههر کرێ خانووی
وه دواکه وتووی دوو مانگم بۆ بدن، هیچی دیکه م ناوی! هیچ هیچ!

[گریان و نوکه نوکی هیوا]

پزگار: بژی کاک شه مال، زۆر جوان پۆل ده گیرێ، وه ده زانم بۆخۆم له پشت میژ دانیشتوووم!
ئێستا، چی له کاک هیوا ده کهی؟ دوا بریارت چیه؟!

شه مال: وه ده ری نین، ئه وه درۆ ده کات! خودا ده زانی ئه و قسه یه ی، به بی ده رک کردن، له ده می
کی قۆستوو ته وه! که سیک خاوه نی ئه و فه لسه فه و سامانه گه وه ره فکریه بی، بۆ زیان و، بلێ
زۆربه ی مندا لانی دنیا له گه ل ئه وه ی دایکوو بایان هه یه، هیش تاش هه ر بی که س و هه تیون، چۆن
ئه وه نده که موو کورت ده بی خۆی بخاته سه ر پێی خه لک؟! وه ده ری بنین و سه ت ملیۆنه که ی
ئه ویش بخه نه سه ر دوو سه ت ملیۆنه بی مه رجه که ی کاک ئازاد!

[هیواش ده ست ده کات به جیودان و خۆ هه لشیپاندن تا له سه ر سین و دیمه ن ده چینه ده ری]

شه مال: ئه ه! دیتان، کابرا به راستی ئاتاج و موحتاج بی، ئاوا ناکات! ئه گه ر به راستی بوایه، تا
له ده رگاش ده چوو ده ری هه ر ده بوایه هیوا ی به دل نه رم بوونی ئیمه ببووبایه! ده ی کیشه نییه...
پیرۆزه کاک ئازاد، ئێستا تۆ سیسه ت ملیۆنی بی مه رجت هه یه، ئه گه ر پیناسه یه کی درووست
له ئازادی بده ی به ده سه ته وه، سه تی دیکه شه ت بۆ ده برمه وه!

ئازاد: ئازادی یانی راوانانی که سانی وه ک تۆ! ئه و که سانه ی هیه چ نین و بریاری هیه چ کردنی
خه لک ده ده ن!

[شه مال هه لده ستیته سه ر پێ و چه پله یه کی شیتانه بۆ ئازاد لێ ده دات و زوو ووو ده لێ:]

شه مال: ئافه ریم! ئافه ریم! ئافه ریم! تۆ بووی به خاوه نی چوار سه ت ملیۆن! خه لالت کرد! پیرۆزه!
پیرۆزت بی!

ئازاد: [هه لده ستیته سه ر پێ] بده ی به ده رمان له بن سه ری خۆتانی دانین. من ئه م پاره گلاوهم
ناوی، پاره یه ک که ئاواتی له گۆرناوی ئه و که سانه بوو که وه ده رتان نان! پیتان وایه چوونکه
ده روو ناسیتان خویندوو، هه رچی له باره ی خه لکدا بیلین، راسته! به داخم بۆ ده روو ناسیک که

چىرۆكەلە / ژمارە ۵

ھېشتا لە سەرەتايىتىن ياساى دەرووناسى تېنەگەشتوو، ياسايەك كە دەلى: مرۆف
كائىنىكى ناشاختەيە!

[ئازاد بۆخۆى لەسەر سەكۆى شانۆ بە ئارامى بەبى بانگىرانى ملھورەكان، لەلايەن
بەرپۆەبەرەو، دەچىتە دەرى]

پزگار: مەھىلن بروت، بىھىننەو ژیورى!

[ملھورەكان بن بالى ئازاد دەگرن و دەيھىننەو ژیورى].

پزگار: دانىشن لەملاو لەولای، نەھىلن بچوولئ تا بەرنامەكە تەواو دەبى!
شەمال: كاك رېبوار، جەنابت فەرموو، بۆچى وشەى شەرت ھەلباردوو؟ وەلامىكى جوانت پى
بى، پىنجسەت ملیونت بۆ دەبرمەو!

رېبوار: ھەزدەكەم بکەومە دواى كاك شوانە!

شەمال: دەى زۆر باشە كىشە نىيە، كاك شوان تۆ فەرموو، بۆ "كوشتن؟"

شوان: كوشتن بۆ رۆژى ئاوا نەبى بۆ كەى دەبى!!!!

پەردەى كۆتايى:

[دەنگى ھەوت تەقەى تەفەنگ دى، جا پەردە ھەلدەدرىتەو. / كاتىك پەردە ھەلدەدرىتەو
ھەموان لە خوين گەوزاون و مردوون، جگە لە شەمال. شەمالىش لەپشت مېزى پزگار - كە

شہ ماڻ! چل! ناخ چلدرو! چله وژوورت کردم! [به سه رسورمان و خیرا خیرا:] چله! شه وچه له!
چله گه وره! چله چکوله! چله وژوور! چلو وچوون! چله ورج! چل چه مه! چلچرا! ! چلايين! چليله!
چليپويه! چلتەن! چلچاو! چلچاوچی! چلدييانە چلچنگ! چلسر وو! چلناخونه! [هاوکات
ده مانچه کهي له ميژه کهدا راده کيشي. موزيکيکی دلهر اوکتی هينەري زەر به يی هاوکات بلاو
دەبته وه و دريژر ده کيشي تا نه وجيگايه ی شه مال دهلئ کووا].

[ههڻ دهستی، له پشت میږ دهچټه واوه و، ده مانچه به دهست به سهر ته پر مه کاند ا ههنگاو دهنی و دريژه به ورینه کانی دهدات:]

شه مأل: [ئاماژە بە تەرپمەکان دەکات:] پلەى ژيړ چل دەرەجە! هەتى بە لاتينى بە سەرما دەليين چل. ئەو شتيکى کەم نيه ها! مندايک بە شيوى سروشتى دواى چل حەفته لە دايک دەبي! [پروو بە ئامادەبووان:] دەتانزانى؟! دەتانزانى قەرەنتينهش چل پوژە؟! دزەکانى نيو حەقايەتى عەلى بابا چل کەس بوون! چل هەزار سال پيوانەيه کى گرنگە، وا نيه!! سيلاوه کەى نوح چل شهو و پوژى خياند! چللىللىللىل [بەدەنگى بەرز:] يەهووديه کەن چل سال لە يابان مانەو! چللىللىللىل....

چلّ دهدا! چل هوشداره! ره‌گی ملّم چلّ دهدات! چل دهدات!

قەندىل، "چلوورە" لە چل نوورە را ھاتوو، ئەو سەھۆلەى بە گويسەباناندا شۆر دەبيتەو و بە تيشكى خۆر رەنگى جۆراوجۆر شەبەنگ دەداتەو، وەك رەنگى كۆلكە زيړينه، ئەو چل نوورەيه، چلوورەيه!

چلووکن! پیسن! چلکن! چل کن! له ناپاکیدا دئاژنیون! چل ساله دهلین کورد چل ملیونه! ده
"چله بر" بن ملتان شکي!

ٺهي ڪو دھانگوت: "سھ گي ھار چيل شھوي عمره؟ ھا! ڪو؟! ڪو!!!!!!!"

[illegible]

چیرۆكه میوان

«ئهفرین»

هه‌ر ئه‌وه‌نده ئه‌زانى پرى ئه‌كا وپا به‌پای
حه‌شیمه‌ته‌كه ئه‌چینه پێشه‌وه و"شه‌ق"
ئه‌داته ناوچاوه‌کانیدا و به‌ر ته‌ویلی ده‌ستم
له ناو ده‌ستى دایه‌وه‌مکاته کیش، بى
ئه‌وه‌ی لیم پروانى و ئاگای لیم بى... نایژم؛
با توژى دانیشم، ته‌نانه‌ت نایژم ماندووم، له
باوه‌شم بگره... بیر دایکیشم ناکه‌م، به‌شکه‌م
بمگرینه‌ کۆله‌وه‌ با پا چکوله‌کانم توزی
ماندووێه‌تیان ده‌رچى...! ده‌ستم وا له
ده‌ستى مامۆم دایه‌، هه‌ر له بن قولتخه‌وه
وه‌خته ده‌ربى، ته‌زیوه، هه‌ستى پى ناکه‌م؛
هه‌ر وه‌ک مامۆم، هه‌ر وه‌ک ئه‌و هه‌شاماته
وا هه‌ست به‌ بوونم ناکه‌ن وه‌ گه‌لیانم
وده‌ستم له ناو ده‌ستى مامۆم دایه‌ وه‌و
خه‌ریکه ئه‌مکا کیش...

ده‌ستم هه‌ست پى ناکه‌م و مامۆم... من بۆی
ئه‌پروانم و هیچ نایژم و ئه‌و شه‌ق، ئه‌داته ناو
چاوه‌کانیدا و بى ئه‌وه‌ی ده‌نگى ده‌ربى و بى
ئه‌وه‌ی فرمیسک بریژی، من ده‌نگیكى
خنکاو له گویم دایه‌: "هوى برا پرپرۆ..."!

ژیرانه دانیشتووم و پرسمم لى ده‌گرن. بى
ئه‌وه‌ی بترسم یا ئه‌وه‌ی هاوار که‌م فریام
که‌ون... ته‌نانه‌ت له بۆنى ئه‌لکول و ساوولۆن
ناترسم وه‌ که‌س نا‌پرسم با به‌م له
کویه، دایکم له کویه... پال که‌وتووم و په‌یتا
په‌یتا، فلاشه‌و هۆله‌ که‌ روژن ئه‌کاته‌وه...!

ده‌ستم له ناو ده‌ستى مامۆم دایه‌. له
قه‌ره‌بالغى شه‌قامه‌که‌دا ئه‌م با. لیم
نا‌پروانى، سه‌رم به‌رز ئه‌که‌مه‌وه، ئه‌و هه‌ر لیم
نا‌پروانى. له‌و حه‌شیمه‌ته سه‌رسام ئه‌میتم؛
خوف هینه‌رن... لی‌ره‌ش هه‌ر ناترسم وه‌
که‌س نا‌پرسم: با به‌م کوانى، دایکم کوانى...!
ماندوو ئه‌بم. پا چکوله‌کانم ناتوانن پا به‌پای
ئه‌و حه‌شیمه‌ته رێبکه‌ن. ته‌نانه‌ت ناتوانن
پا‌پای مامۆشم، پرى که‌ن. جى ئه‌میتم. سه‌یر
حه‌شیمه‌ته‌که ئه‌که‌م. که‌س لیم
نا‌پروانى، ته‌نانه‌ت مامۆمیش لیم نا‌پروانى،

کپ کراوه که ی له گویم دایه: "نه فرهت له شهپر...!!" من ههر له بهرانبهر کامیراکانه وه، بئ هیچ ترسیک، له پال بابهمه وه پال که وتووم. بابهم دهستم ئه گری، ئه که وینه بهر حه شاماته که. دایکم پیمه وه دیاره و په سمیکه له باوشدایه. بابهم ئه یژئی: "با بفهرین! ئه فهرین! فرۆکه کانمان پیوه دیاره وا خه ریکن مناله کان شار فیر فهرین ئه کهن... ئه وانیش ناترسن! چاو له مامۆم هه ل ناگرم، شهق ئه داته سه ر دهستی دا و ئه یژئی: "ئای داگیر کهر...!" وئه و وشه یه له هه موو ئاسمانه کاندایه نگ ئه خواته وه...!!

سه یفولا ساعیدموچشی

په یتاپه یتا فلاشه کان ئه دره وشینه وه، من له و هۆله خوفناکه دا، نه ئه ترسم ونه هه وال بابهم ئه پرسم ونه بۆنی ساولون وئه لکول قیزم بشیوینئی... زریکه له ماله وه هه لئه ستی، دایکم ئه زیرپینئی، بابهم لامه وه راکشاهه، جو له ناکا. ههر زیره ی دایکم له گویم دایه... بابهم نه ترسه، له رم وهوپی بومب وته یاره ناترسی! حه ز ئه کهم وه ک بابهم بم. هه ی ئه وه یه ئیسته له م هۆله نه له شهوقی په یتاپه یتای فلاشی ئه و کامیرایانه وا له دهس رۆژنامه وانه نیو نه ته وه ییه کانن، ئه ترسم، نه له بۆنی تۆندی ساولون وئه لکول، ته نانهت له بهرگی سپی ئه و پیاهه وا گۆله گۆله سه ر سنگی سوور بووه وله گه لما بۆ باوکم ئه پوانئی... له وهش ناترسم!

مامۆم بئ ئه وه ی ئاگای لیم بئ، ئه مکا کیش و من بئ هیچ گله یی و وه ره ز بوونئی، بۆی ئه پوانم. شهق ئه داته ناو چاوی دا و دهنگه

«دیتنه وهی خو»

هه ره شه قاویک که له شار دوور ده که وته وه؛
ههستی سه ره بهستی زیاتر پوچی ده ته نه وه.
له ده ورانده وری چته سه یروسه مه ره کان
که له که یان ده به ست، عاقیبه ت توانی
هه ناسه یه کی ره حه تی هه لکی شی، له جیگه
تاریک و تنۆکه کانی جیهان گوزه را تا گه ییه
دوو ریانییک؛ تابلۆیه کی سپی له وه ره و
ره شیکیش له مبه رته وه، له سه ره سپیه که
نووسرا بوو: «هه موو چتییک ره مه کی و
ئاسایی، ژیا نی پر ئاسو و ده یی». له وی تریان:
«حه شر و حه لا، پپی پر به لا»!

رپی یه که م له دیتنه ته کان دهستی پیده کرد،
له شاره کان ده گوزه را و به مرویانیکی دهم
پر بزه و دل تامه زرۆی زاوژی کوتای ده هات.
رپی دوو هه م رییه کی پیچاوپیچ، پر هه وراز
و نشیو که ده گه یشته دوا یین سه ره مه نزل
ره نجی مرویی که نامۆی له گشت که س و
ئاکاریک بوو و برانه وهی نه بوو. هه لباردن
دژوار بوو! ریباری کام ریگه بی؟ دیاره مرو
حه زی له ئاسو و ده ییه و نایهه وی له هه ری می
هیمنایه تی خو دابری، به لام ریینه که ی ئیمه
به دوا ی هیمنانه تی نه بوو، ده گه را له
هه ژانیکی هه رمان و ژینیکی پر ژان. له به ره
ئه وه رپی دوو هه می هه لبارد. ئاسه واریکی
له مرو نه دی، چیدی ده نگیک گوئی ئازار
نه ده دا، میشکی له چاک و خراپ

نه ده ئاخرا! هه رچی به ره و پیس ده بزوو ت
زیاتر ههستی به ته نیایی ده کرد، له شاخه
هه زار به هه زاره کان گوزه را و عاقیبه ت
په نا گایه کی دۆزییه وه. گه یشته ئه شکه وتی؛
جیی سانه وهی دۆزییه وه، له په سو یه ک خزی
و له ره شایی رو نیشت. به مانگ و سال
له ویدا مایه وه، بو یه که مجار زانی جیهان
غه یری ئه و چتی نه بوو و ئه ویش بی جیهان
چ نه بوو! له زه تی له بوونی خو ی ده برد بی
ئه وه ی چتی دی بیخه له تی نی، زانی ژیا ن چ
جوان و تایبه ته. چاوه کانی به ست، له شی له
ئه شکه وته که دا جیهیشت، به پوچی
سه فه ری بو زور شوین کرد، دوورگه
حه وت گانه کانی جیهانی دی، به زور زمان
دوا، له گه ل گه لی مرو کۆبوو! راستی زور
چتی بو ده رکه وت تا له سه فه ره که یدا گه ییه
سنووری دوا په یک؛ پیاو ی ریشوو به گه ل و
گو نی رووتی له کن دار ی پال که وت بوو؛ به
زمانی جیاواز له زمانه کانی تر که پیو یستی
به وشه نه بوو و به هاو به ش بوونی هه ست و
وینه کانی می شک بوو، هاته پرسیار:

- کوپم چت کوو کردوو و چت هیناوه؟ چ
نابینم؟!

- گه وره م له مه زنی تی دابرا ن تی گه یشتم و
ئیستا که به رووتی جهسته و رووته لی پوچی
له به رامبه رت ویستاوم.

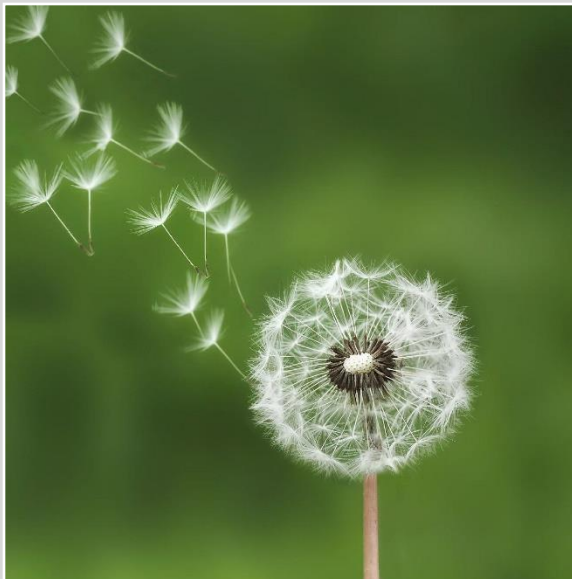
- ها ژنه كه!

- وهره ئه و شیتته ك..ری ههستاوه، نالیم
كچه تیویکی بۆ ماره كه! بزانه گووی چۆن
دهخوا!

- پراوهسته ئه وه دیم به شهقان قونی دهدرم!
- باشه باش خۆ نالیم بیکوژه، ههر كه میکی
تیسرهوینه با قسهی وا نهكا!

وسته ی لیوه نه هات به یه واشی پهتۆكه ی
به سه ر خۆی داداوه، به و هیوایه ی كه له
جییه کی تر به خه بهر بیتته وه! جییه ك كه
شایه د له هه ساره یه کی تر له ولاتیکی تر به
زمانیکی تر و له کۆمه لیکه ی باشتهر بووایه!

شه مال ئه حمه د دووژن

- كهواته سنووره كانی ماریفه تت به زاند،
کاری تۆ به كۆتا گهیی، له م خه وه ههسته كه
له میژه له م هالاوه دا نووقمی!

زۆر به حاسته م چاوه كانی كرده وه، له شی
ره ق ببوو، دهستی به دهم و چاویدا هیئا
له بهر ریش و تووك له شی نه ده بینرا! له
ئه شكه وته كه هاته ده ری! له ژیر تریفه ی
مانگه شه و و ریژنه بارانی به هاری خۆی له
ناپاكییه كان شووته وه، به لام ههستی به
غهریبییه کی پتر و پتر له رابردوو ده كرد،
رۆحی ماندووی توانای مانه وه ی له له شیدا
نه مابوو! له بهر ئه وه له هه لدریكه وه خۆی
بهرداوه و كۆتایی به خۆی هیئا.

كه چی بۆنی كولیره و نانی گهرمی بۆ هات،
دهنگیکی گوئی لیبوو كه هاوار ئه كا: «هۆی
كه ره پیاو! چ زوو خه وت لیكه وت، ههسته
نانه كه ت ژه هری مار كه و ئه و جاره
پتۆپه وه!» چاوی كرده وه چ ببینی! ههستی
ده كرد په یوه ندیکی له گه ل ئه و ژنه ههیه
به لام ئه و ژنه بۆ به رووت و قووتی له بهر
ده میا ویستابوو!

پرسی: ژنه رووته عه بیت داپۆشه! تۆ کیی؟!
من لی ره چی ده كه م؟!

- ئایه رۆ به من ده لیلی رووت، شیت و ویت
نامناسی!

- نا

ژنه نه راندی: حمه! حمه!

